

Mnoge kmetijske zadruge so se doslej posvečale predvsem nekmetijskim dejavnostim (trgovini, obrti itd.) in tja vlagale tudi običajno največ sredstev. Tako jim je zmanjkalo moči in sredstev za kmetijstvo. To se izrazito vidi tudi v tem, da v kmetijskih zadrugah nimajo strokovnega kadra za kmetijsko dejavnost, da je poslovodja teoretične marsikje takorekoč prvi in zadnji strokovni uslužbenec v zadrugi in da je upravnik kmetijske zadruge običajno trgovski pomočnik. Razumljivo je, da so take zadruge v glavnem skrbele za razvoj trgovine. Tako kmetijska proizvodnja ni skoro nič napredovala. Kmetijske zadruge, ki so naletele na

različne težave, bodisi pri iskanju kadra, so se v največ primerih postavile na oportunistično stališče in raje razvijale nekmetijsko dejavnost, ki jim je prinašala tudi večji dohodek. Tako je le redkokdaj prišlo do uresničitve načel, da naj kmetijske zadruge v prvi vrsti skrbijo za razvoj kmetijske proizvodnje.

Zato je bilo treba s tako prakso prekiniti, kar je določila tudi zadnja uredba o kmetijskih zadrugah. Tudi na Gorenjskem se pripravljajo na ločitev nekmetijskih dejavnosti od kmetijskih zadrug in ponekod, kjer so se dela resno lotili (Poljanska dolina), bo ločitev izvedena že do prihodnjega meseca, v večini krajev pa do konca leta. Poudariti je treba, da so številne kme-

tijske zadruge pokazale pravičen odnos do ločitve ter razumejo razloge. Težave pa se kažejo drugje, predvsem v tem, ker so osnovna in obratna sredstva trgovin last kmetijskih zadrug, občinski ljudski odbori pa za sedaj teh sredstev ponekod še ne morejo odkupiti, oziroma nadomestiti. Zaradi takih težav verjetno ne bo moč izvesti ločitev nekmetijskih dejavnosti že v celoti do konca. Hkrati pa je treba paziti, da ne bi stvari urejali čisto šablonsko. Kjer bi ločitev v resnici škodovala preskrbi, bi kazalo še nadalje pustiti nekmetijsko dejavnost v sklopu kmetijske zadruge, dokler se stvari drugače ne uredijo. Lj.

«Gorenjski tisk» je za svoj tiskarski obrat prejel v letošnjem letu že tretji precizni tiskarski avtomat iz Zahodne Nemčije in Čehoslovaške. Z novimi stroji se bo proizvodnja dvignila domala za 100%. Tiskarna bo tako v prihodnje z novim strojnimi parkom lahko kvalitetno in pravočasno zadovoljila vse potrebe Gorenjske po tiskanem materialu.

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ŠT. 49 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 27. JUNIJA 1958

Komunisti razpravljajo o kongresnem gradivu

Komunisti našega okraja živahno razpravljajo o kongresnem gradivu. Nekatere osnovne organizacije so najprej proučile resolucijo VII. kongresa. Razpravljajo pa tudi o problemih na terenu in podjetjih po pismu Izvršnega komiteja CK ZKJ. Nekatere tovarniške organizacije

ZK so posvetile tem vprašanjem tudi svoje konference.

Tudi ta teden bodo v raznih krajih v podjetjih sestanki osnovnih organizacij in tovarniške konference. V kranjski občini je bilo te dni 17 izrednih partijskih konferenc. Dobro so se pripravili na konferenco v «Iskri». Na predhodnih sestankih so razpravljali o programu ZKJ in pismu IK CK ZKJ ter izvolili delegate za konferenco. Tudi v ostalih krajih Gorenjske so bili te dni sestanki komunistov. Na Jesenicah je o gradivu VII. kongresa razpravljala Občinski komitej in sprejel program studija v osnovnih organizacijah. Sestanke so imeli tudi v Bohinju, Gorenji vasi in drugod. -k

ZDRAVSTVENO OGROŽENI OTROCI NA LETOVANJU

Kot vsako leto, je tudi letos Tajništvo za zdravstvo pri OLO Kranj organiziralo letovanja zdravstveno ogroženim otrokom. Tako bo letovalo v letošnji sezoni 524 otrok. Pri tem pa moramo omeniti, da ni vsi otroci iz kranjske občine, ker občina Kranj sama priraja letovanja zdravstveno ogroženih otrok. Otroci bodo na poletnem oddihu na otoku Stenjaku (dve izmeni), Pionirskem domu v Opatiji (tri izmene) in v Domu na Planini pod Golico. Prve skupine otrok so že odpotovale, in sicer je v donedeljek odšla v Opatijo skupina 50 predšolskih otrok, v torek 170 otrok na otok Stenjak, večeraj pa 30 otrok v dom na Planino pod Golico. Otroci vseh skupin bodo na letovanju po 21 dni in imajo za spremstvo vzgojitelje ter medicinske sestre. FaBo

V Goričah bodo petič praznovali krajevni praznik

V Goričah bodo v soboto, 28. in v nedeljo 29. t. m. že petič slavili svoj krajevni praznik z dokaj pestrim sporedom. V soboto ob 18. uri bo slavnostna seja KO Goriče, po seji žalna komemoracija pred spomenikom padlih, nato pa igra «Težka ura», ki jo bo izvedlo domače DPD «Svoboda».

Včeraj je Občinski ljudski odbor v Kranju razpravljal o predlogu občinskega perspektivnega plana. Iz razgovora, ki smo ga imeli o predlogu plana z načelnikom Tajništva za gospodarstvo Obč. ljudskega odbora Kranj tov. Gustavom Zadnikom povzemamo nekatere misli.

Odnos med občino in okrajem je v občinskem perspektivnem planu urejen na dva načina: na eni strani s tem, da okrajni družbeni perspektivni plan določa načelne smernice za razvoj gospodarstva v okraju, na drugi strani pa s tem, da so vsi predpisi v občinskem perspektivnem planu prilagojeni smernicam okrajnega plana. Občinski perspektivni plan zajema vse smernice okrajnega plana, s tem da so v občinskem planu nekatera odstopanja, ki pa seveda ne kršijo bistva in principov okrajnega plana. Tako sta na primer pri obeh planih različna odstotka sredstev, ki jih bodo podjetja namenila iz čistega dohodka za lastno stanovanjsko izgradnjo in skupne komunalne investicije občine. Medtem ko predvideva okrajni plan, da bodo podjetja prispevala za lastno stanovanjsko gradnjo 16% čistega dohodka, namenjenega za sklade po odbitku zakonitih obveznosti, pa občinski plan predvideva, naj bi ta udeležba znašala 11 odstotkov. Obratno pa je v okrajnem planu predvideno, naj bi podjetja prispevala 4 odstotke za komunalne investicije občine, občinski plan pa je to povečal na 5 odstotkov.

Naslednji dan bodo na sporedu ekipno strelsko tekmovanje, tekmovalnja v rokometu, namiznem tenisu ter šahu. Domači gasilci bodo nastopili z gasilskimi vajami, sekcija mladih združnikov pa bo izvedla tekmovanje koscev. Prireditve bo zaključila zabava na prostem.

Ob razpravi o perspektivnem planu ObLO Kranj

Največ poudarka družbenemu standardu

Občinski perspektivni plan določa načelne smernice za razvoj gospodarstva v okraju, na drugi strani pa s tem, da so vsi predpisi v občinskem perspektivnem planu prilagojeni smernicam okrajnega plana. Občinski perspektivni plan zajema vse smernice okrajnega plana, s tem da so v občinskem planu nekatera odstopanja, ki pa seveda ne kršijo bistva in principov okrajnega plana. Tako sta na primer pri obeh planih različna odstotka sredstev, ki jih bodo podjetja namenila iz čistega dohodka za lastno stanovanjsko izgradnjo in skupne komunalne investicije občine. Medtem ko predvideva okrajni plan, da bodo podjetja prispevala za lastno stanovanjsko gradnjo 16% čistega dohodka, namenjenega za sklade po odbitku zakonitih obveznosti, pa občinski plan predvideva, naj bi ta udeležba znašala 11 odstotkov. Obratno pa je v okrajnem planu predvideno, naj bi podjetja prispevala 4 odstotke za komunalne investicije občine, občinski plan pa je to povečal na 5 odstotkov.

Občinski perspektivni plan po-

udarja predvsem družbeni standard. Tu je zajeta komunalna dejavnost, zdravstvo, socialno varstvo, šolstvo, telesna vzgoja, gasilstvo, kultura in prosveta. Ta poglavja so zelo konkretna in govorijo o določenih nalogah. Poglavja o trgovini, obrti in gostinstvu so sicer bolj konkretna kot v okrajnem perspektivnem planu, vendar manj kot poglavja o družbenem standardu. Družbenemu standardu posveča družbeni plan skoraj tretjino prostora. Tolikšen poudarek na družbeni standard mora občinski perspektivni plan dajati zato, ker dosedanemu hitremu razvoju industrije in naraščanju števila prebivalstva ter s tem v zvezi naraščajočim potrebam po komunalnih napravah — stanovanjih, poslovnih prostorih itd., niso sledile ustrezne gradnje na tem področju in naraščajoče potrebe niso bile dovolj načrtno in hitro pokrite. Zato bo treba sredstva za negospodarske investicije uporabljati predvsem v naslednje namene: za stanovanjsko gradnjo, za zgradbe, ki služijo prosvetni in zdravstveni dejavnosti, za fizikturne objekte, za ceste, javne vodovode, kanalizacijo, zelene površine, mostove, javno

razsvetljavo, kopalnišča, pokopališča in za druge komunalne potrebe.

Od vseh negospodarskih investicij naj bi na primer porabili 1 milijardo 744 milijonov, za stanovanjsko izgradnjo, za komunalne potrebe pa 1 milijardo 67 milijonov.

Brez sredstev za stanovanjsko gradnjo naj bi bila sredstva, namenjena za negospodarske investicije v razdobju od leta 1957 do 1961 naslednje:

	v milijonih din	struktura v %
šolstvo	421.100	24,0
prosveta in kultura	34.555	2,0
zdravstvo in socialno varstvo	330.835	18,8
šport in telesna vzgoja	95.600	5,4
komunalni objekti	825.500	47,2
gasilstvo in civilna zaščita	43.100	2,6
Skupaj	1.750.100	100

Od teh investicij bo 1037 milijonov investiranih iz proračuna, 31 milijonov iz cestnega sklada in 683 milijonov iz drugih virov. Lj.

Žetev pod Krvavcem

Motiv, ki ga je naš fotoreporter ujel na filmski trak na Visokem

NAŠ RAZGOVOR

Pet let v službi kmetijstva

Pred petimi leti, 28. junija, je bila ustanovljena v Kranju ena prvih združnih hranilnic in posojilnic v Sloveniji. V teh letih svojega poslovanja je Zadruga hranilnica in posojilnica v Kranju dosegla precej uspehov in se tudi organizacijsko utrdila. Ob tej priložnosti smo se z nekaj vprašanji obrnili na direktorja Zadrugne hranilnice in posojilnice v Kranju tov. Robleka Dušana.

«S kakšnim namenom je bila ustanovljena Zadruga hranilnica in posojilnica v Kranju?»

«Osnovni namen pri ustanavljanju združnih hranilnic in posojilnic sploh je bil ta, da smo dobili specializirani denarni zavod, ki bo svoje poslovanje lažje prilagodil specifičnim pogojem kreditiranja kmetijskega združništva, kakor je pa to bil primer pri Narodni banki. Poslovanje Narodne banke je prilagojeno poslovanju drugih gospodarskih panog, zlasti industriji, in zato narodna banka ni mogla posvetiti dovolj pozornosti kreditira-

nju kmetijstva. S poenostavitvijo in prilagojenosti organizacije poslovanja pa zadrugne hranilnice in posojilnice lahko dosti uspešneje služijo zbiranju denarnih sredstev in usmerjanju le-teh v kmetijstvo.»

Katero so glavne naloge zadrugne hranilnice in posojilnice?»

«Glavna naloga zadrugne hranilnice in posojilnice je, da zbirajo prosta denarna sredstva na vasi in jih najbolj smotno vključijo v program razvoja kmetijstva, podpirajoč predvsem napredne oblike pospeševanja v kmetijstvu. Zbiranje teh sredstev opravlja hranilnica s svojimi dvema podružnicama in hranilno-kreditni odseki pri kmetijskih zadrugah, in to v glavnem v dveh oblikah: hranilnih vlog in obračunskih knjižic. Pomembna je zlasti uvedba obračunskih knjižic, ki predstavljajo takorekoč tekoči račun kmeta — združnika pri kmetijski zadrugi: v obračunsko knjižico se vpiše ves odkup, ki ga opravlja član z zadrugo, s to knji-

žico lahko združnik opravi vse nakupe v kmetijski zadrugi, dobi posojila itd.»

«Kateri so vidnejši uspehi, ki jih je hranilnica dosegla v teh letih poslovanja?»

«V teh letih se je hranilnica predvsem organizacijsko utrdila. Razen centrale v Kranju imamo še dve poslovalnici, in sicer v Radovljici in Skofji Loki. Okrepilo pa se je tudi denarno poslovanje: medtem ko smo v začetku imeli le 74 milijonov lastnih sredstev, pa jih imamo sedaj okrog 660 milijonov. V začetku hranilnica ni imela hranilnih vlog, sedaj pa ima 4.848 vlagateljev z 42 milijoni dinarjev hranilnih vlog. Razen zadrugnikov smo vključili v hranilno službo zlasti šolsko mladino. Po osnovnih šolah smo razdelili okrog 200 razrednih hranilnikov in nad 1000 hranilnikov za posamezne vlagatelje. Tako imamo skupno med šolsko mladino okrog 6.000 vlagateljev. Vloge sicer niso visoke, važno pa je, da mladino navajamo na varčevanje.» -iv

TE DNI PO SVETU

Minuli teden so pripadniki alžirske osvobodilne vojske na več krajih napadli posamezne evropske priseljence in kolaboracioniste. Ranjenih je bilo 17 ljudi, ubitih pa 12. Med slednjimi je bilo 6 Evropejcev in 6 Alžircev.

»Liberation« pravi v svojem ponedeljkovem komentarju o položaju v Franciji, da je Alžirija zdaj bolj kot kdaj prej v rokah generalov, ki so izvršili prevrat, in da »odbori javne rešitve« utrjujejo svojo organizacijo in nadaljujejo svoje delo. Ti odbori, pravi časnik, bi radi v Alžiriji odigrali vlogo enotne stranke nekakšne diktature.

Okrog tisoč državljanov je v ponedeljek popoldne demonstriralo pred zahodnonemškimi veleposlaništvom v Moskvi. Te demonstracije so bile odgovor na demonstracije, ki so jih 20. junija spriču usmrtitve Imra Nagy-a uprizorili madžarski emigranti pred sovjetskim veleposlaništvom v Bonnu.

V Kairu so v ponedeljek izmenjali ratifikacijske dokumente o treh sporazumih med Jugoslavijo in Jemenom, ki so bili sklenjeni v decembru 1957 ob obisku prestolonaslednika in podpredsednika jemenske vlade princa El Badra. Sporazumi se nanašajo na prijateljstvo in sodelovanje, trgovino ter tehnično in znanstveno sodelovanje med obema deželama.

Opazovalci OZN v Libanonu so zahtevali od Švedske, naj nujno pošlje v Bejrut dve lahki letali, od ZDA pa dva helikopterja za patroliranje nad libanonsko-sirsko mejo, kjer se nemiri nadaljujejo.

Predstavniki britanskega zunanjega ministrstva je v torko na sestanku z novinarji izjavil, da je britanska vlada obveščena, da so se v Libanon »vrtihotapljali« ljudje iz ZAR. S tem je odgovoril na vprašanje, ali britanska vlada sodi, da so prišli iz ZAR v Libanon neki prostovoljci. Dejal pa je še, da ne ve natanko, ali so bili to prostovoljci ali ne.

V torko so v Limasolu (Ciper) pred magistratom zažgali turški avtobus. Gasilci so preprečili večjo škodo.

Zunanji sovjetski minister Gromiko je izročil ameriški veleposlaniku Thompsonu spomenico sovjetske vlade o konferenci strokovnjakov, ki naj bi proučili način, kako kontrolirati izpolnjevanje sporazuma o opustitvi vojaških jedrskih eksplozij. Konferenca naj bi se začela 1. julija v Zenevi.

Pravijo, da bo vrhovni komandant francoskih sil v Alžiriji general Salan zahteval od francoske vlade nadaljnje okrepiteve kakih 120.000 vojakov in povečanje kreditov za vojaške operacije v znesku skoraj 80 milijonov frankov.

V Parizu je v sredo umrl v 51. letu starosti prvak Socialistične stranke Pierre Commin. Kot namestnik generalnega sekretarja Guya Molleta je več let organizacijsko vodil Socialistično stranko ter sodeloval tudi v mednarodnem socialističnem gibanju.

Predsednik Združene arabske republike Gamal Abdel Naser bo prispel 2. julija v Jugoslavijo, kjer bo gost predsednika republike Tita. Prisostvoval bo proslavi 15-letnice bojev na Sutjeski. Mudil se bo tudi na Brionih, kjer se bosta oba državnika razgovarjala o vprašanjih, ki zanimajo obe deželi.

Spriču eksplozij v dveh brazilskih tovarnah piro-tehničnega materiala je izgubilo življenje več kot 100 ljudi, medtem ko je bilo 340 ljudi ranjenih. V tovarni v Amaru je terjala eksplozija med delavci 100 žrtev, 300 pa je bilo ranjenih, v Feiru de Santanu pa je izgubilo življenje 7 ljudi, 40 pa je bilo ranjenih.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

OBRAZI IN POJAVI

„BO KOSILO... NE BO KOSILO...!“

Občni zbor je že od pamtveka udomačena oblika delovnega obračuna neke organizacije ali društva za določeno obdobje. To je lahko vsako leto ali pa na dve leti enkrat. Sicer pa to v pričujoči zgodbi ni prvotnega pomena.

Imamo take vrste občnih zborov, na katere nas vabijo lični plakati, v živopisnih barvah, ki jih je izdelala rutinirana roka, imamo pa tudi taka obvestila, ki ne dajejo na prvi pogled videza resnosti organizacije. Toda to so bolj ali manj organizacijske hibe, ki jih lahko oprostimo ali pa tudi ne. — Vendar imamo tudi take organizacije, ki vabijo svoje članstvo in goste na občni zbor tako, da jim pošljejo lepo, da, včasih tudi preveč razkošno tiskana vabila. S tem hočejo ali poudariti pomen in vlogo svoje organizacije ali pa, nekateri to tudi tako razumejo, hočejo s tem povedati, da je to organizacija, ki ji ne prede trda zaradi denarja...

Konec koncev, kakorkoli že... Tokrat gre za neko tako organizacijo, ki se zaveda svojega pomena. In prav je tako.

Ko so imeli nedavno tega občni zbor, je prejel vabilo tudi tovariš Kosilček iz sorodne, vendar po administrativno-hierarhijsko-družbeni lestevici, za stopniško višje organizacije. Seveda se je takoj sam pri sebi odločil in pozneje tudi obljubil, da bo prišel na občni zbor in da bo tudi s svojo razpravo skušal pripomoči njegovemu kar čimbolj uspešnemu delu.

»To ni samo moja muhavost, to je moja dolžnost!« je sam sebe prepričeval.

In da bi bila stvar še bolj pomembna, je povabil na občni zbor še svoje tri tovariše, ki so tudi prišli z njim. Toda...

Je že taka navada, da so občni zbori, oziroma njihovi zaključki veseli. Odgovorni ljudje si oddahnejo za leto dni, živci jim popuste in se potem običajno malce razvesele. Navada je tudi, da organizacije prirede za

udležene svečano kosilo (beseda banke zveni zadnje čase nekoliko preveč potratno). In roko na srce, navadili smo se ocenjevati občne zборе tudi po tem, kakšno kosilo je bilo prirejeno gostom in delegatom!

Nekateri to »kosiljevanje« obsojajo, drugi ne. Nekateri pravijo, da je treba pač članstvu, ki se enkrat na leto v celoti zbere, vendar nekaj nuditi, itd...

Toda vrnimo se k našemu prijatelju Kosilčku. Kosilček je rutiner, kar se tiče občnih zborov. V svoji dolgoletni uslužbenki praksi je bil že več stokrat na občnih zborih. In to vedno kot gost. Zato ni prav nič čudnega, če se je tudi svečanega kosila navadil, saj so ga vedno nanje vabili, da, in prirediteljem bi se celo zamalo zdelo, če ne bi šel...

Na svoji lepi, hrastovi pisalni mizi, katero mu vsi njegovi podrejeni zavidajo, je obračal prijetno vabilo. Nato je hladnokrvno prijel za telefonsko slušalko, še pogledal številko v imenik in klical tajnika dotične organizacije kamor je bil namenjen na občni zbor.

»Pozdravljeni, tovariš tajnik! Torej pojutrišnjem se vidimo? Da... da... pridemo. Stirje... No, ko smo že pri tem, saj mi ne boste zamerili, če vas vprašam, ali je predvideno po občnem zboru tudi svečano kosilo za goste?!? Škoda... Torej nič?... Seveda, seveda... Ne bodite hudi, saj sem vprašal le zaradi tega, da vem doma povedati, da zame ne kuhajo kosila pojutrišnjem. Nič hudega...«

Uboga telefonska slušalka... Tudi to ni nič hudega, da bodo morali v njegovem uradu plačati medkrajevni telefonski pogovor... Kosila ne bo...

Spet je zavrtel telefon in že danes povedal ženi, da bo pojutrišnjem doma kosil...

Da, doma!
Res, čudna res so občni zbori...
In kaj iz človeka naredi praksa...

JOZE PIKOLOVEC

LJUDJE IN DOGODKI

In konferenca na najvišji ravni?

Zdi se, kot da so nekateri pomembni mednarodni dogodki docela zasenčili priprave za sklicanje sestanka na najvišji ravni. Najprej je pozornost svetovne javnosti pritegnila francoska kriza in prihod generala de Gaulle na oblast, zdaj pa je prešinilo svet ogorčenje zaradi nečloveške obsodbe bivšega predsednika madžarske vlade Imra Nagy-a in njegovih sodelavcev.

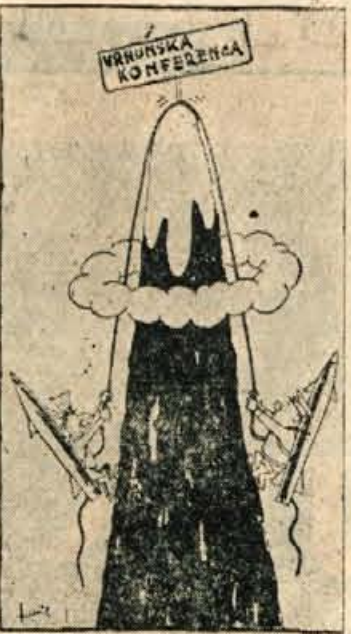
Napak pa bi bilo soditi, da je sestanek šefov vlad docela politen v ozadje. Nasprotno, prav ti dogodki ga kažejo v docela drugačni luči in še več prispevajo k njegovi aktualnosti. Radio Moskva je te dni obtožil Zahod, da ne želi odstraniti mednarodne napetosti. »Konferenca na najvišji ravni je skoraj docela izginila s strani ameriških in zahodnih časopisov. Na njeno mesto pa je prišla hrupna in provokatorska gonja o pravični kazni Imru Nagy-u in njegovi kliki...« pravi moskovski radio.

Tudi ameriški zunanji minister Dulles ostaja zvest svojemu nekdanjemu pesimizmu, čeprav ga je zadnje čase rahlo popravil z zmernim in zelo opreznim optimizmom. Le malo je upanja, je dejal šef ameriške diplomacije, da bi popustila napetost med Vzhodom in Zahodom.

Odkod te črnoglede izjave in ponovne medsebojne obtožbe?

Tisti, ki merijo temperaturo mednarodnega političnega podnebnja, se domala vsi strinjajo v oceni, da je trenutno zavlada ohladitev v mednarodnih odnosih. Ta ohladitev pa je tembolj nevarna, ker je opaziti na obeh straneh. Sovjetska zveza je sicer v zadnjem času z

vrsto pozitivnih predlogov zbudila upanje v začetek sporazumevanja in v skorajšnje sklicanje konference na najvišji ravni, zdaj pa je prav sama lista, ki ima največ

NAPOREN VZPON
(iz »Vjesnika«)

»zaslug« za ponovno ohlajevanje mednarodnih odnosov.

Organizirana in sistematična protijugoslovanska gonja ter usmrtitev Imra Nagy-a in tovarišev je resno zbudila v svetu sum v iskrenost sovjetske politike. Logika je

neizprosna stvar. Če neke teptaš in kršiš sporazume ter ne držiš dane besede, kje je potem poročilo, da se boš drugje ravnal po njih? Šovjetska zveza pa očitno tepta razne mednarodne sporazume z Jugoslavijo, od beogradske in moskovske deklaracije do samovoljne prekinitve gospodarskih pogodb ter sporazuma o zagotovitvi osebne varnosti in nemotenem odhodu Imra Nagy-a in njegovih sodelavcev.

Vse to pa so stvari, ki ne morejo ostati brez odmeva. In to zlasti zdaj, ko gre za velike odločitve v mednarodnih odnosih, ko gre takorekoč za prelomnico v povojni zgodovini sveta — za sestanek na najvišji ravni. Nič ni lažjega, kot prelomiti dano besedo, toda tudi nič ni težjega, kot si potem znova ustvariti ugled in zaupanje v svetu.

Svet zato zaskrbljeno gleda na obnovitev gonje proti Jugoslaviji, ki nehoti spominja na surove metode Stalinove diktature. Obnovitev hajke proti Jugoslaviji iz zloglasnih časov Informbiroja hkrati neprijetno spominja tudi na vso stalinovsko zunanjo politiko, politiko hladne vojne, pritiska in mednarodne napetosti. Čim bolj bo torej rasla brezobzirna gonja proti Jugoslaviji, tem bolj bo padel ugled in zaupanje sveta v sovjetsko zunanjo politiko.

Ponovna zaostritev mednarodnih odnosov pa lahko znatno zavre, če ne celo docela onemogoči sestanek na najvišji ravni. — V tem primeru bi bila škoda za ves mednarodni razvoj in napredek neprecenljiva, odgovornost krivcev pa velikanska. MARTIN TOMAZIČ

naša kronika

V CERKLJAH BODO ODKRILI SPOMENIK PADLIM BORCEM

Občinski odbor Zveze borcev NOV v Cerkljah bo 6. julija odkril spomenik padlim borcem in talcem. Za to priliko pripravljajo tudi več kulturnih in drugih prireditvev. Dne 4. julija bodo polagali vence pri spominskih ploščah v Zalogu, Sidražu, na Krvavcu, Davovcu, v Cerkljah in v Praprotni polici, dne 6. julija popoldne pa bo pri Zadrženem domu v Cerkljah tudi partizanski miting.

PRIPRAVE NA DAN BORCEV

Na Dovjem in v Kranjski gori se organizacije ZB v sodelovanju s Svobodo oziroma KUD živahno pripravljajo na proslavo 4. julija. V obeh krajih so že sestavili programe za akademije, ki jih bodo izvedla prosvetna društva, medtem ko bodo organizacije ZB prevzele zunanjo organizacijo. K sodelovanju so povsod pritegnili zlasti mladino.

SEJA OBLO BLEDE

Občinski ljudski odbor Bled je na svoji 8. redni seji v petek, 20. junija razpravljal in sklepal o nekaterih pomembnih vprašanjih s področja občine. V skladu s sklepi zadnjega zasedanja so bile izdane garancije za najetje investicijskega posojila nekaterim gospodarskim organizacijam za ureditev trgovskih in gostinskih lokalov ter privatnikom za obnovo turističnih sob. Medtem ko je za popravilo šol kredit odobren, pa upravni odbor Komunalne banke Kranj še ni odobrila zaprosenega posojila za obnovo in nadaljnja adaptacijska dela na blejskem gradu. Vodovod na Bledu, zlasti pa še v Gorjah in drugih okoliških vaseh je zelo aktualno in pereče vprašanje. Celotni elaborat zanj je sicer pripravljen, več kot milijon dinarjev je pa bilo za popravilo vodovoda že porabljeno. Za nadaljnja dela pri ureditvi vodovoda bo zato nujno čimprej preskrbeti potrebna sredstva.

Na petkovi seji so odborniki razpravljali tudi o zemljiških splošnega ljudskega premoženja. Izrazili so mnenja, da jih je treba skrbno čuvati in vzdrževati, ne pa jih po nepotrebnem zamenjavati in oddajati. Občinski odbor je na tej seji dodetil gozdnemu gospodarstvu zemljišče za gradnjo dveh stanovanjskih hiš na Praprotnici v Zg. Gorjah, podjetju Vodovod pa obratno posloplje v Zelačah.

KULTURNI TEDEN NA JESENICAH

DPD Svoboda »Tone Cufar« na Jesenicah prireja v teh dneh na Jesenicah Teden kulturnih prireditvev. Prireditve so pričele v soboto zvečer s promenadnim koncertom godbe na pihala je-jesenjske Svobode, ki mu je sledilo v veliki dvorani Delavskega doma odkritje doprsnega kipa jeseniškega proletarskega književnika Toneta Cufarja.

V ponedeljek je bilo predavanje prof. Staneta Saksida o »Odnoših med ljudmi«, ki je bilo izredno zanimivo, pa tudi lepo obiskano. V torko zvečer je obiskal Jeseničane predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije Vlado Majhen, ki je vodil kulturne razgovore o aktualnih vprašanjih.

V sredo je bil večer narodnih plesov in pesmi jugoslovanskih narodov. Nastopala sta folklorni in pevski odsek jeseniške Svobode. Na sinočnem večeru (četrtek) pa so nastopili najmlajši Otroški vrtec z Javornika se je predstavil z lepim kulturnim programom.

Drevi bo literarno glasbeni večer, ki ga bodo izvajali člani Cufarjevega gledališča in gojenici Glasbene šole z Jesenice, medtem ko bo jutri zvečer zaključek Teda kulture s koncertom godbe na pihala Svobod Jesenice, Javornik in Zirovnica; godbe bodo nastopale združeno in posamezno, nastopile pa bodo tudi z mešanimi in moškimi pevskimi zborovi jeseniške Svobode. Program Teda je po vsebinski plati skrbno izbran in vse kaže, da tudi izvedba ne bo razočarala. Četudi se vrstijo prireditve večer za večerom, kažejo Jeseničani zanje precej zanimanja in dajejo s tem priznanje jeseniški Svobodi.

U.

»Projekt« iz Kranja, ki ima patronat nad odredom, pa je z avtobusom brezplačno opravilo to vožnjo. Pionirje so spremljali člani starešinskega sveta in predsednik Sindikalne podružnice »Projekta«. V Begunjah so si ogledali zloglasno mučilnico in zapore. V Dragi so bili na pokopališčih postreljenih žrtev. Popoldan pa so se odpeljali še na Bled in v Bohinj. Tega izleta so bili pionirji izredno veseli, saj je bilo mnogo takih med njimi, ki se niso še nikoli peljali z avtobusom. —an

LIKOVNIKI — AMATERJI SO SE PREDSTAVILI

V okviru Kulturnega tedna je bila 21. junija, v Delavskem domu na Jesenicah otvoritev razstave gorenjskih likovnikov-amaterjev iz Kranja, Tržiča in z Jesenic. Vseh razstavljalcev je 26, razstavljenih del pa 94. Zastopane so naslednje tehnike: olje, akvarel, gvaš, tempera, tuš-trska- risba, lesorez, suha igla ter žgana glina in mavce. Nič manj zanimiva ni razstava po vsebinski plati, saj odlikuje mnoga dela izvirna ter impresivna motivika.

Razstava bo po končanem Kulturnem tednu na Jesenicah obiskala še nekatere druge kraje. V Tržiču bo dopolnjevala prireditve v okviru proslav Dneva borca, nato bo obiskala 13. in 14. julija Škofjo Loko, ki bo s spominskimi svečanostmi proslavila ustanovitev Prešernove brigade, v času Gorenjskega sejma od 1. do 10. avgusta pa bo obiskala Kranj. S.

NAHRBTNIK NA ŽICNICI, PA BO LAŽJI VZPON

Planinsko društvo Domžale je pretekli teden spet pogrnalo v obrat tovrno žičnico na Veliko planino. Žičnica se je pokvarila pred zimsko sezono in so jo zdaj z velikim trudom popravili. Tako bosta zdaj dom na Veliki planini in železničarski dom na Kisovcu spet laže dostopna tistim turistom, ki težke nahrbtnike zaupajo žičnici, sami pa se olajšani bremena udobno vzpenjajo po strmini.

V NEDELJO STRELSKO TEKMOVANJE »ON IN ONA« V MESTNEM LOGU

Ker je zadnje nedeljo množično strelsko tekmovalje v Mestnem logu v Kranju, pod naslovom »On in ona« preprečilo slabo vreme, bo to tekmovalje občinski strelski odbor izvedel v nedeljo popoldan na istem mestu in z istimi pogoji t. j. tekmovalje je propagandno, organizirano v počastitev 15. obletnice bojev na Sutjeski in 10. obletnice samostojne strelske organizacije Jugoslavije.

Na Bledu nova restavracija in bar

V soboto, 21. junija je v pritičju docela preurejenih prostora hotela »Blegoš« prišla obratovati nova restavracija. Novo gostišče ima pravzaprav značaj modernejše sodobne gostilne, ki z vsakokršnimi in pristnimi pijačami lahko zadovolji prehodne goste ali pa nudi rednim abonentom celodnevni obrok za 600 dinarjev.

Priselje in zunanost pritičnega dela zgradbe je zelo lično urejena in se lepo sklada z okoljem, ki je z okusno preureditvijo šele dobilo pravo podobo. Novo je tudi dvorišče restavracije s posebnim lopo in kuhinjo za pripravo domačih jedil na žaru (ražnjiči, čevapčiči itd.). V restavraciji je prostora za 100 gostov, dvorišče s prijetnim zaraščenim okoljem pa jih lahko sprejme nad 200.

Pred obnovo je uporabljala ta prostor blejska šola, ki je imela v njem učilnico. Seveda to ni moglo služiti potrebam šole še manj pa gostinstvu, saj prostor za ta namen nikakor ni ustrezal.

Hotel »Blegoš«, v katerem je novo urejeno gostišče, je depandansa gostinskega podjetja »Jelovica«. Stoji nasproti Zdraviliškega parka tik pod klancem, ki vodi od hotela Jelovice proti jezeru.

Gostinsko podjetje Jelovica je preuredilo tudi kopalnico v tem poslopju, moderniziralo sobe za goste, v hotelu »Jelovica« je zgradilo novo moderno pralnico in 5 kopalnic.

V razgovoru je direktor tov. Jazbec izrazil zadovoljstvo z letošnjo sezono in sezonsko zaščito, ki je neprimerno boljša kot lani v tem času. Hotel »Jelovica« je bil vseskozi doslej poln gostov, depandanse »Bogatin«, »Mežaklja« in »Blegoš« pa so imeli svoje prostore nekako napol zasledene.

Pod proščadjo terase hotela »Park« na Bledu pa so ta ponedeljek zvečer odprli tudi nov nočni lokal — bar.

Novi bar je nekoliko večji od starega, nedvomno pa je bolj okusno in udobno urejen. Dohod od bara je možen s spodnje jezerske poti ali pa z glavne ceste izpred hotela Park po širokem novem stopnišču. Novi bar je edino večje nočno zabavišče na Bledu in se nahaja tudi na primernem mestu v samem središču Bleda.

Pospeševanje kmetijstva v radovljiški občini

V petek, 20. t. m. je bil v Radovlji sestanek občinskega odbora SZDL, na katerem so razpravljali o razvoju kmetijstva na vasih. Po daljši in živahni razpravi so sprejeli naslednje zaključke: Postopoma je treba uveljavljati kooperacijo v KZ. Napraviti je treba gospodarski program za zemljišča SLP. Prigegniti moramo čimveč kmečke mladine, ki bi se v posebnih tečajih, katere naj bi organizirala LT, praktično vzgajala za pravilno ravnanje s kmetijskimi stroji. UO kmetijskih zadrug in

naj organizacije SZDL, skupno proučijo novi zakon o kmetijskih zadrugah. Sestavi naj se pregled eventualno neobdelanih zemljišč. Preprečuje naj se širjenje zaziadnih okolšev na kmetijskih površinah. Prizadevati si je potrebno, da se v primeru dedovanja kmetije ne delijo. Čimprej je potrebno urediti problem žage pri KZ Srednja Dobrava. V primeru, da je žaga zadruzi res v breme, naj se prouči možnost, da jo odstopi kakoli drugi ustanovi. Potrebno bi bilo zaprositi OZZ in po-

slovno zvezo, da prepustita več strokovnega kadra terenu. Se bolj je potrebno poživiti delo mladih združnikov in dati potrebna sredstva za razne seminarje za izobraževanje kmečke mladine. Na državnih posestvih naj bi se opravila dokončna arondacija in pričelo z bolj načrtnim gospodarjenjem, da bodo za zglede ostalemu kmetijstvu. Proučila naj bi se možnost združenja KZ Radovljica—Lesce in Podnart — Ljubno — Srednja Dobrava. Čimprej naj bi se odvojila nekmetijska dejavnost od KZ tako, da bi vsaj trgovine čimprej prevzela trgovinska mreža. Na plenumu so še zlasti razpravljali tudi o vzgoji strokovnega kadra. Med drugim je bilo predlagano, naj bi KZ odvajale nekaj sredstev v posebni fond pri ObLO, iz katerega bi občina štipendirala nekaj mladih ljudi na kmetijskih šolah, ki bi bili po končanem šolanju dodeljeni kmetijskim azdrugam.

Borovnice so letos dobro obrodile

Letos imajo šolarji spet lepo priliko zaslužiti nekaj denarja z nabiranjem borovnic, ki so po-

in sicer po ceni okoli 60 din za kg (za I.a kakovost), v zadnjih dneh pa bi začeli z odkupom že

V počitnicah je otrokom nabiranje borovnic tudi v zabavo

vsod po Gorenjskem dobro obrodile. Suhi majski dnevi so jim sicer malce škodovali, da niso posebno debele, zaenkrat tudi še niso dovolj sladke, gotovo pa jim bo vroče sonce dalo še sladkobe.

Nekatere kmetijske zadruge so že začele odkupovati borovnice,

če bi nabiralec ne zmotilo slabo vreme. No, pridnemu zaslužku kljub temu ne uide. Če bodo zadruge znale odkup pravilno pripraviti, bodo lahko še mnogo zaslužile, saj so nekatero prejšnja leta samo pri borovnicah zaslužile tudi do 5 milijonov.

Zlatorumeno morje

Slika prikazuje površino 5 ha posejanega semenskega ječmena, last kmetijskega posestva iz Senčurja. Posejan je bil na zemlji, arondirani pred 2 leti. Sedaj so celotno parcelo že temeljito preorali in jo pognojili, tako da je ječmen letos zelo dobro uspel. Ob lepem vremenu je pogled na zlatorumeno polje kot na valujoče morje. V ponedeljek dopoldan si je to parcelo ječmena ogledala strokovna komisija OZZ Kranj in ječmen ocenila v najboljši, A-razred.

Jeseniška mojstrska šola dala prve absolvente

Mojstrska šola na Jesenicah, ki je bila ustanovljena na predlog Železarne Jesenice in je pričela delovati s šolskim letom 1955/56, je dala z letošnjim šolskim letom prve absolvente. Na metalurškem odelku je diplomiralo 21 in na kovinarskem odelku 27 kandidatov, ki so tretji razred uspešno zaključili. Ker je učna snov zelo zahtevna, je v teku triletnega šolanja odpadlo

MLADI ZADRUŽNIKI IZ BESNICE NA ŠTAJERSKEM

Pred nekaj dnevi se je 24 mladih združnikov iz Besnice, odpeljalo s posebnim avtobusom na poučno ekskurzijo na Štajersko. Spremljali so jih strokovnjaki KZ in učiteljica gospodarske šole. Najprvo so si ogledali kmetijsko posestvo in gospodinjsko šolo v Sentjurju pri Celju. Nato so si ogledali Slov. Kolonije, v Mariboru pa državno posestvo in kmetijsko gospodarsko šolo. Povsod so bili mladi združniki zelo lepo sprejeti, vodstva šol in posestev pa so jim omogočila, da so si lahko podrobno ogledali vse njihove zanimivosti. Odpeljali so se tudi v Logarsko dolino, kjer so si z velikim zanimanjem ogledovali hmeljske nasade.

Istočasno si je ogledalo državno posestvo in kmetijsko gospodarsko šolo v Mariboru tudi 17 mladih združnikov iz Kranja.

na metalurškem odelku 5 in na kovinarskem odelku 7 dijakov, kljub temu pa je v letošnjem šolskem letu obiskovalo šolo 150 dijakov, ki so iz jeseniške železarne, raznih podjetij Gorenjske in veliko število iz podjetij Stajerske. Vseh 48 kandidatov, ki so v dneh od 11. do 18. junija polagali zaključni izpit, je opravilo izpit uspešno in je bila dosežena srednja ocena 3,8. Z odličnim uspehom je opravilo izpit 5, s prav dobrim 21, z dobrim 19 in z zadostnim 3 kandidati. Z znanjem, pokazanim pri izpiti, so dijaki dokazali pravilno delovanje šole in potrdili strokovnost predavateljev, katerih večino sestavljajo inženirji jeseniške železarne. Med letošnjimi absolventi jeseniške mojstrske šole so člani delovnih kolektivov Železarne Jesenice, Plamena Kropa, Verige Lesce, Elana Begunje, Izolirke Jesenice in Cinkarne Celje. Ti bodo s pridobljenim znanjem mnogo koristili svojim podjetjem pri prehodu s kvantitetne na kvaliteto proizvodnje. Povsem zgrešeno bi bilo šolo, ki

vzreja za naša podjetja toliko potreben strokovni kader, ukiniti. Uspeh, ki so ga pokazali letošnji absolventi, naj bo mero-dajnim v vzpodbudo pri borbi za nadaljnji obstoj Mojstrske šole na Jesenicah, ki se bo predvidoma kot vse mojstrske šole preimenovala v Solo za visokokvalificirane delavce. Zaključnega večera, ki je bil prirejen za absolvente šole, so se poleg absolventov in predavateljev udeležili tudi glavni direktor Železarne Jesenice inž. Matevž Hafner, tehnični direktor inž. Konstantin Rebek, predsednik upravnega odbora Tone Dolenc, predsednik delavskega sveta Franc Gašperin, predsednik ObLO France Treven ter predstavniki raznih organizacij, ki so čestitali absolventom k doseženim uspehom ter dali priznanje šoli za strokovno in vzorno delovanje. Železarna Jesenice, Sindikalni odbor Železarne, ObLO Jesenice ter druga podjetja so omogočili absolventom zaključno ekskurzijo po državi.

Novice iz Kamnika

32 MATURANTOV

Na gimnaziji v Kamniku je opravilo maturo 32 kandidatov, eden bo maturo ponavljal, sedem pa jih ima popravni izpit, in sicer eden iz slovenskega jezika, dva iz matematike, štiri iz zgodovine in eden iz biologije. Dva kandidata sta bila oproščena ustnega izpita.

ZASEBNI GOSTINSKI OBRATI V KAMNIKU

ObLO Kamnik je sprejel sklep, da se dovoli izvrševanje zasebne gostinske obrti naslednjim gostiščem: gostilnoma »Gorenjc« in »Bevc« v Kamniku, »Domu« v Komendi, krajevni gostilni v Suhadolah in gostilnoma »Pri planinskem orlu« v Stahovci in »Pri Jurmanu« v Zagorici.

KAMNIŠKE OBČINSKE ZADEVE

Na sedmi skupni seji je Občinski ljudski odbor Kamnik skupaj z zborom proizvajalcev pretekli teden obravnaval poročilo sveta za prosveto v zvezi s šolsko reformo. Stiska za prostor na kamniških šolah narekuje čim hitrejšo gradnjo novega šolskega poslopja. Načrti bodo v kratkem potrjeni in z zemeljskimi deli bodo lahko začeli že v jeseni. Da se izognejo tretjemu turnusu potka, bodo morali povečati število utencev v razredih.

Železniško transportno podjetje, ki gradi devet-stanovanjski

blok nasproti kolodvoru Kamnik-mesto, je prepustilo dograditev štirih stanovanj občini. V stanovanja bodo vselili stranke, ki morajo zaradi gradnje novega bančnega poslopja zapustiti svoja stanovanja.

Zakaj so letos češnje tako drage?

Sezona goriških češenj bo kmalu mimo, na trgu pa se pojavlja v vedno večjih množinah domače blago. Cena pa se ne gane nikamor navzdol, dasiravno je letošnja letina izvrstna. Ponekod, posebno v okolici Besnice in Jošta, so češnje izredno polne in vendar smo jih še zadnje dni plačevali kg po 50—70 dinarjev, celo za neizbrano blago, delno črveno in nagnito. Res je sicer, da je nekaj blaga pokvaril dež,

vendar je letina kljub dežju še vedno zelo dobra. Trgovska mreža, posebno KZ, naj bi se za odkup češenj bolj zavzela. Kmetje negotujejo, ker ne morejo oddati blaga, če ga sami ne peljejo na prodaj, kar pa je marsikomu nemogoče. Ker prodaja ni urejena, diktirajo ceno prekupčevalci, ki raje prekuhavajo češnje v žganje, kakor da bi jim znižali ceno.

Širom po domovini

ZASEDANJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Po dveh mesecih so se v sredo v Zvezni ljudski skupščini zbrali spet poslanci obeh zborov Zvezne skupščine. Po poročilih odbora za prosveto in zakonodajnega odbora o obravnavanju osnutka splošnega zakona o šolstvu je podal ekspozice k temu zakonskemu osnutku podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolakovič. Ekspozice so poslanci pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem. Tega zasedanja se je udeležilo tudi precej prosvetnih delavcev. Na popoldanskih ločenih sejah so v Zveznem zboru sprejeli osnutek splošnega zakona o šolstvu, osnutek uvodnega zakona k zakonu o šolstvu, osnutek zakona o ustanovitvi in poslovanju okrevališč ter osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnem razmerju in osnutek zakona o ratifikaciji konvencije o državljanstvu poročne žene. Zbor proizvajalcev pa je sprejel osnutek zakona o ustanovitvi in poslovanju okrevališč, osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnem razmerju, osnutek odloka o spremembah in dopolnitvi zveznega družbenega plana za leto, osnutek odloka o dopolnitvi odloka o obrestnih merah za sredstva gospodarskih organizacij, na sredstva naložena v banko in na kratkoročne kredite, osnutek odloka o dodelitvi sredstev iz gospodarskih organizacij federaciji in osnutek odloka o izplačilu enkratnega dodatka uveljavcem invalidske pokojnine in invalidnine.

Vlahovič je imel referat o VII. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije in nalogah SZDLJ. V razpravi so mnogi diskutanti govorili o nalogah SZDL po sklepih, ki jih je sprejel VII. kongres ZKJ in ob koncu sprejeli tudi resolucijo 8. plenuma Zveznega odbora SZDLJ.

NOVI PREDPISI V RAZPRAVI NA ZASEDANJU ZVEZNE SKUPŠČINE

V torek je v Zvezni ljudski skupščini v Beogradu razpravljalo 14 odborov o osnutkih novih zakonskih predpisov iz gospodarstva, socialne politike, zdravstva ter o dopolnitvah in spremembah Zakona o delovnem razmerju. O vsem tem sta začela v sredo razpravljati tudi oba zbora Zvezne ljudske skupščine.

IZ TACNA V TJENTIŠTE

V sredo dopoldne je iz Tacna ob Savi, kjer je 22. julija 1941 počila prva partizanska puška, odšla v Tjentišče štafeta »Partizana«. Štafeta je šla pod Rašico, kjer je bila 1941 formirana prva četa slovenskih partizanov, in dalje po partizanskih stezah proti Tjentištu. Tudi brigadirji na cesti »Bralstvo enotnost« pripravljajo štafeti svečan sprejem.

PRIJAVE ZA PULJSKI FESTIVAL

Tudi letos je za filmski festival v Puli precej zanimanja. Za letošnji filmski festival je sarajevsko filmsko podjetje Bosna-film prijavilo dva filma — »Vrašču se« in »Crni biseri«. Prav tako je prijavielih sedem kratkometražnih filmov, in sicer »Svetlosen«, »Drvar«, »Unom rivekom«, »Kako su lijepe slike ove«, »Dalekovid«, »Kočare i sedstva Zveznega odbora Velkoskalije« in »Tek je počelo«.

PLENUM ZVEZNEGA ODBORA SZDLJ

V sredo se je v Beogradu začel 8. plenum Zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Član predsedstva Zveznega odbora Velkoskalije in »Tek je počelo«.

gorenjski obveščevalce

šport - šport - šport - šport - šport

MALI OGLASI

Izgubil sem denarnico od letnega kina »Partizan« do avtobusne postaje Kranj. Najditelja naprošam naj jo proti nagradi vrne na ime Franc Zevnik, Praše 11, Kranj. 1111
Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljen 10 dinarjev, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 20 odstotkov popusta.
Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.
Zamenjam lepo opremljeno sobo v centru mesta za prazno sobo v centru ali okolici Kranja. Informacije v tovarni »Spik« - Kranj - komerciala tel. 389.
Kupim enodružinsko hišo ali stanovanje, vseljivo, do 500.000 dinarjev, blizu proge ali avtobusne zveze Marija Krapec, Moše Pijade 24, Ljubljana.
Iščem službo šoferja B-kategorije. Naslov v oglasnem oddelku. 1075 Kranj.

Za uspešno obrt nudim lokal in kapital v prometnem mestu na Gorenjskem. Ponudbe na upravo pod »Sodružabnica«. 1096
Vzajem v posojilo dober klavir proti odškodnini, oziroma poznejšemu odkupu. Mesarič - Smledniška 82 (Cirče), Kranj. 1098
Prodajam nivo 7000 m² na Primorskem. Naslov v oglasnem oddelku. 1098
Zahvaljujem se organom PLM v Kranju za požrtvovalno delo, ko sem po enem letu dobila nazaj uro. - Suhadolc Jožica - Kranj. 1099
Sprejemam vajenca - »Elektrotehnično« podjetje, Jože Markež, Jesenice. 1100
Prodajam »Vespo«. Naslov v oglasnem oddelku. 1101
Ugodno prodam še dobro ohranjeno izložbeno roletno 200x200 centimetrov in roletno za vrata 80x200 cm. Grozetič, Kalvarija 58, Kranj. 1102
Prodajam smrekove deske 5 cm. Naslov v oglasnem oddelku. 1103
Svoje izjavo, da so Nagličevi otroci iz Tupalič vzeli Mubiju Francu, kmetu iz Tupalič denar, preklicujem. Za to svojo trditve namreč nimam nobene osnove - Mubi Katarina, gosp. Tupalič 8. 1105
Prodajam zazidljivo parcelo, št. par. 298 Predoslje 87, Kranj. 1106
Prodajam stoječo travo - 1 ha in črpalko za vodnjak. Beksl, Kranj.
Kupim gospodarsko poslopje, zidano, primerno za obrt s takoj vseljivim stanovanjem ali hišo v bližnji okolici Kranja. Ponudbe v oglasni oddelku pod »Nujno«.
Samostojne ključavnice in samostojnega električarja išče tekstilna tovarna »Inteks«, Kranj. Nastop službe takoj, plača po tarifnem pravilniku.
Prijava sprejema personalni oddelku do vključno 15. julija 1958.

Republiško prvenstvo »Partizana« na Bledu
DEŽ JE VSE POKVARIL
Kakor smo že poročali v ponedeljkovi številki našega lista, je bila za preteklo nedeljo, 22. junija, pripravljena na Bledu velika športna prireditev - republiško prvenstvo v partizanskem mnogoboju in mnogoboju v vajah na orodju, toda slabo vreme je prireditev pokvarilo. Prireditelj je odpovedal republiško prvenstvo »Partizana« v partizanskem mnogoboju, kljub izredno težkim pogojem pa je bilo izvedeno tekmovalje v mnogoboju na orodju v dvorani »Partizana« Bled. Nastopilo je 23 moških in ženskih vrst z 235 tekmovalci, tekmovalci pa so v vrstah in posamezno.
Rezultati tekmovalja so naslednji: člani - višji razred, vrste: 1. Jesenice z 233,7 točke; posamezno: 1. Tim Šrot Celje - Gorje z 62 točkami, od gorenjskih tekmovalcev je bil najboljši Peter Lakota, ki je zasedel 5. mesto s 57,3 točke in Anton Stražišar, ki je zasedel 6. mesto s 56,2 točke, oba z Jesenic. NIŽJI RAZRED - vrste: 1. Ljubljana (Tabor) z 232,6 točke, 2. Stražišče z 226,5 točke. Posamezno: 1. Lado Sotelšek (Stražišče) s 46,4 točke, 3. mesto Peter Oman iz Stražišča z 41,5 točke.
Mladinci v višjem razredu niso nastopili in tudi posamezno se od gorenjskih mladincev ni nihče plasiral na najboljše mesto. Tudi v nižjem razredu, mladinci z Gorenjske niso nastopili. Posamezno pa je Stane Znidar s 43,8 točke.

zasedel 2. mesto, Ivan Kanc pa z 42,6 točke 7. mesto, oba iz Jesenic.
Članice v višjem razredu v vrstah niso nastopile. Posamezno: 1. Golil (Postojna) s 34,7 točke, 2. Nada Vencelj iz Kranja z 32,9 točke. Mladinke - višji razred - vrste: 1. Ljubljana Narodni dom s 171,9 točke, 2. Stražišče s 158,1 točke; posamezno: od gorenjskih je bila najboljša Majda Ankele iz Stražišča, ki je z 39,2 točke zasedla 7. mesto, 8. mesto pa Julija Margne iz Sk. Loke z 38,6 točke.
Mladinke - nižji razred - vrste: mladinke Kranja so se plasirale na 5. mesto s 195,6 točke. - Posamezno: Cvetka Škrl iz Skofje Loke se je s 35 točkami plasirala na 8. mesto, Tilka Vagala iz Kranja z 32,7 točke pa na 19. mesto. -an
Odmev na članke:
»IZLET GORENJSKE NOGOMETNE REPREZENTANCE S SLABIM KONCEM«
Ni bil to izlet, temveč obvezno povratno srečanje nogometnih reprezentanc Maribora in Gorenjske (7:2 za Maribor), ki je bilo 8. junija v Mariboru. S to tekmo so Gorenjci vrnilo dolg Mariborčanom, ki so že 29. novembra 1956 gostovali v Kranju. Ze takrat je bil soglasno sprejet dogovor, da pridejo Mariborčani v Kranj le pod pogojem, če jim bodo Gorenjci vrnilo obisk. Za povratno srečanje vsekakor lahko trdimo, da tehnične priprave reprezentance Gorenjske niso bile zadostne, za kar je treba iskati vzroke med objektivnimi in subjektivnimi ovirami (o tem bo razpravljaj tudi upravni odbor GNP na svoji prihodnji seji). V pojasnilo naj povemo, da v Mariboru z reprezentanco Gorenjske ni potovalo niti 7 komendantov niti 7 nogometnih funkcionarjev, temveč je dva člana upravnega odbora GNP, ki sta bila za to določena že 13. maja, ko je imel svojo sejo upravni odbor. Na tej seji pa je bil sprejet tudi sklep, da prazna mesta v avtobusu lahko brezplačno izkoristijo člani upravnega odbora GNP in Podzveze nogometnih sodnikov Kranj ter člani komisij, ki pa morajo stroške za hrano plačati sami. V Mariboru med predstavniki podzveze ni bilo nikakršnih sporov zaradi sestave moštva, ker je bila ta naloga poverjena podzveznemu kapetanu tovarišu Potočniku, medtem ko so igralce gorenjske reprezentance vse čas spremljali člani tehničnega vodstva in trener. Nikakor pa ne smemo zanikati dejstva, da reprezentanca Gorenjske ni bila najbolje sestavljena, kar gre precej tudi na račun tega, da so pred odhodom v Maribor od predvidenih 15 nogometašev 4 opravičeno odpovedali svojo udeležbo. Tako je moralo tehnično vodstvo pred samim odhodom v Maribor vzeti s seboj štiri igralce iz Kranja, ki prej sploh niso bili predvideni.
Vse te podrobnosti smo izve-

deli iz razgovorov z odborniki GNP in z dopisa, ki nam ga je poslala Gorenjska nogometna podzveza, kar pa naj bo tudi pojasnilo k prvemu članku, ki vsebinsko ni bil povsem točen.
Državno mladinsko prvenstvo v kegljanju
JOŽE TURK PRVAK - TRIGLAV TRETJI
Včeraj zjutraj se je iz Mostarja, kjer je bilo državno mladinsko prvenstvo v kegljanju za posameznike in moštva, vrnila ekipa mladincev kranjskega Triglava. V štiridnevnem tekmovalstvu (od 21. do 24. junija) in na dokaj slabem dvosteznem kegljišču, so Kranjčani dosegli velik uspeh. Vsekaror pa je bil najuspešnejši Jože Turk, ki je z 879 podrtimi keglji med 38 posamezniki osvojil naslov državnega prvaka. V konkurenci 16 ekip pa so si Turk, Rebolj in Vehovec zasluženo priborili tretje mesto s 1153 podrtimi keglji.
FaBo

NESREČE

MOTOR JE OBLEZAL NA CESTI, MOTORIST PA...

V soboto zvečer se je pri Mošnjah zaletel v obcestni kamea motorist L. D. iz Zg. Dobrave pri Podnartu. Pri tem se je lažje poškodoval, na motorju pa je nastala precejšnja škoda. Komisija, ki je prišla na kraj nesreče, je našla le motor, motorista pa ni bilo nikjer. Kasneje so ga našli laže poškodovanega na njegovem domu.

POBEG SE MU NI POSREČIL

V ponedeljek proti večeru se je Anton Volkar peljal z motorjem proti Jesenicam in v vasi Posavci pri Otočah podrl 63-letno Vido Železnik. Ta je prišla iz Ljubljane na obisk k sinu, ki je na zdravljenju. Pri padcu je bila hujše poškodovana - zlom oboka nog. Motorist je pobegnil in se skušal skriti, vendar ga je prometna milica izsledila. Ugotovili so, da je bil vinjen.

KONJ SE JE SPLASIL

V torek proti večeru sta pri Sebenjah trčila voznik tovornega avtomobila S-1043 iz Ljubljane in voznik vprežnega voza A. U. iz Križ. Konj se je splasil in tekel preko ceste. Tako je prišlo do trčenja. Pri tem je bil konj poškodovan - zlom noge. Skodo so ocenili na okoli 80.000 dinarjev.

ZLATINA MU JE ZADISALA

V sredo dopoldne so vlomili v stanovanje Franca Molja v Vogljah 37. Ukradli so mu zlatino v vrednosti 70.000 dinarjev. Kasneje so organi TNZ ugotovili, da je zlatino ukradel V. G. iz Vogelja. Dobili so ga v barakah »Inteksa«, kjer je imel tudi ukradeno zlatino.

\$\$\$ S SODIŠČA

STROGO OBSOJENI HAZARDERJI

V eni noči je zaigral plačo, dvokolo, zapestino uro in še eno obleko

Ibrahim Bajramović, ki je zaposlen pri gradbenem podjetju »Gorenje« v Radovljici, je povedal na eni zadnjih obravnav pri tujakšnem okrajnem sodišču, ki je tekla zoper petero kvartopircev-hazarderjev, o sebi in nekaterih svojih tovariših prav bridko zgozdbo. V eni sami noči je v družbi desetih igralcev, s katerimi je poskušal srečo v »hazardni igri »Eins«, zaigral vse mesečni zaslužek, dvokolo, zapestino uro in še eno obleko. Nekaj tednov prej je od podobni priliki zaigral še 10.000 din. Ibrahim, ki je drugače delaven, dokler ga ne zmami - igralska atrast, je dalje še priznal, da hazardira že od konca leta 1955 dalje in da se druži s poklicnimi hazarderji, ki se največ zadržujejo v Ljubljani in od tam prihajajo v naše kraje redno takoj po vsakem prvem in petnajstem v mesecu. Ibrahim bi pač lahko že spoznal, da uporabljajo glavni akterji pri igri sleparske karte in da vse po vrsti oberejo. Tako se je pa, če mu je verjeti, pustil oskubiti tudi sam v zadnjem letu za okoli 140.000 din.
Obravnavava v Radovljici je kljub delnemu zanikanju krivde obdolženecv ugotovila, da se je omenjena čedna družbica pojavljala že od leta 1955 dalje po

raznih gradliščih v okolici Ljubljane, zlasti pa pri GP »Gorenje« v Trziču, Begunjah, Zgoš in Zabreznici, kjer je znala zmanjmiti k hazardni igri »Eins« marsikaterega lahkovereža, ki ga je seveda tudi vselej temeljito obrala. Nekateri od teh »ajnsarjev«, zlasti pa Selim Murtič so že skoraj celo zadnje leto brez zaposlitve ter jim ta tudi ni nič potrebna, ker so prav dobro živeli od prisleparjenega denarja. Kot največja prevečanca je obravnavava razkrila Selima Murtiča in nekega Sukrijo, ki pa dostej še ni padel v roke varnostnih organov. Za koliko so ti škodljivci prikrajšali razne delavce po omenjenih gradbiščih, se ni dalo točno ugotoviti. Vsekakor so pa bile to znatne vsote, ki so bile sicer težko prisluzene. Okrajno sodišče v Radovljici je prisodilo za obrtno igranje na srečo pa čl. 305 KZ Selimu Murtiču 8 mesecev zapore in 5000 din denarne kazni, ostalim štirim »pomagačem« pa po 17 dni zapore in po 1000 din denarne kazni. Vse te kazni je potrdilo tudi okrajno pritožbeno sodišče.
Te kazenske mere in zgozba sama naj ne bodo samo prevzgojna mera za obdolžence, temveč tudi svarilo za naše delovne ljudi, da naj ne nasadajo vabam takih elementov, kakor so bili Selim in sokrivci. Take »ptičke« je treba takoj zapoditi oziroma še bolj prav: izročiti organom javne varnosti, da jim pristržejo peruti.

»KRVAVE«, Cerklje: 28. ob 20. uri in 29. junija ob 16. in 20. uri mehiški film »Mehika v pesmi«.

»SORA«, Skofja Loka: 27. do 29. junija ameriški barvni film - črtanka »Naši zvesti prijatelji«.

LJUBNO: 28. ob 20. uri in 29. junija ob 16. in 18. uri amer. film »Dekle z dežele«.

BLED: 27. do 30. junija amer. barvni cinemascope film »Desiree«. Predstave vsak dan ob 18. in 20.30. uri, ob nedeljah pa ob 14., 16., 18. in 20.30. uri Ob nedeljah matineja ob 10. uri.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek so bile na kranjskem živilskem trgu naslednje cene: fižol 60-70, jesprejen 60 do 70, kaša 75-85, krma za kokoši 35-45, koruzni zdrob, koruza in koruzna moka 40, ajdova moka 70, šalotka 40, krhlji 60-80, orehi 90, vrtno jagode 80, gozdne jagode 140, borovnice 56-65, oves 25 in proso 40 din liter; navadno korenje 20, nova čebula 65, stara čebula 80-90, stari krompir 11 do 12, špinača 100, kisel zelje 30, novi krompir 65, solata 40-60, grah v stročju 70-80, pesa 50, češnje 60, fižol v stročju 150, cvetača 140, gobe 200-300, kumare 150, limone 270 in breskve 150 din kg; lisčke 50 din liter, sir-skuta 90-100 din, surovo maslo 440-520 din kg, mleko 30, smetana 250 din liter, novi korenček 10 din šopek, jajca 16-18 din kom., kokoši 450, piščanci 15 do 290, zajci 200-450 din komad, nove kolerabe 7 din kom., novi česen 10 din kom., šopek peteršilja 10 din.

V KAMNIKU

Na kamniškem živilskem trgu so se pojavili že prvi paradizniki po 260 din kg, in stročji fižol po 160 din kg. Novi krompir je po 65 din kg, korenček 80 din kg, kolerabice 40 din kg, zelje 70 din kilogram, solata 50 din kg. Iz Palovič so prinesli 20 košev češenj, ki jih merijo po 35 in 40 din liter. Češnje so sicer zelo lepe, vendar Kamničani negodujejo, da jih morajo kupovati na litre, ki je dokaj nezanesljiva mera v primeri s stalno ceno, čeprav je tak način prodajanja v Kamniku v veljavi, odkar ljudje pomnijo. V trgovini so češnje po 54 din kg, jagode pa po 120 din kg. Borovnice so še vedno po 50 din liter, jajca pa so bila to pot po 18 din komad.

V SKOFOJI LOKI

V sredo so bile na skofjeloškem živilskem trgu naslednje cene: krompir 12, pesa 70, rumena koleraba 20, kolerabice 60, grah 70, solata v glavici 25, surovo maslo 400 din kg; češnje so bile 35 din liter ali 50 din kg, borovnice 60 dinarjev liter, fižol 70 din liter, korenček in peteršilj po 10 din šopek; smetana 15 din zajemalka, sirček 12 din, por 5 do 20 din komad, kisel zelje 20 din merica, češni 5 do 10 din komad, jajca 18 dinarjev komad, špinača 20 din merica.

OBJAVE

OBVESTILO UPOKOJENCI!

Krajevni odbor upokojencev Kranj priredi članski izlet v četrtek, dne 10. julija 1958 preko Vršiča, Trente, Soške in Vipavske doline ter Postojne.

Odhod izpred avtobusne postaje ob 4. uri zjutraj. Prijave z legitimacijo za znižano vožnjo sprejemamo najkasneje do 7. julija od 12. ure.
Cena vožnje din 220. 1107

PRODAJA PREMAGA PO LETNIH CENAH

Trgovsko podjetje »Kurivo« Kranj, tel. 192, priporoča vsem svojim odjemalcem nakup veljskega lignita in krmeljskega rjavega premoga že sedaj, ker imajo te vrste premoga do konca julija po zaslugi rudniških kolektivov znatno nižje cene kot v času avgust - februar.
Na zalogi imamo tudi fižolovke in paradiznikovke. 1209

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 27., 28. in 29. junija ob 18. in 20.15. uri češki barvni film »Dobri vojak Svejk«.

»PARTIZAN«, Kranj: 27. junija ob 20.30. uri mehiški film »Trije pustolovci« - zadnjič. 28. junija ob 20.30. uri dvojni program: premiera amer. filma »Vsi moji sinovi« in premiera franc. barvnega filma »Helena in može«. 29. junija ob 20.30. uri amer. film »Zrtvovani«.

»TRIGLAV«, Kranj: 28. junija ob 20. uri nemški barvni film »Piroška«. 29. junija ob 10. uri matineja amer. filma »Vsi moji sinovi«, ob 16.30. uri amer. film »Zrtvovani«, ob 19. uri amer. film »Vsi moji sinovi«.

»SVOBODA«, Stražišče: 28. junija ob 20. uri amer. film »Zrtvovani«. 29. junija ob 10. uri matineja češkega barv. filma »Dobri vojak Svejk«, ob 17. in 19.15. uri mehiški film »Trije pustolovci«.

NAKLO: 28. junija ob 20. uri mehiški film »Trije pustolovci«, 29. junija ob 17. in 19.15. uri franc. barvni film »Helena in može«.

RADOVLJICA: 27. in 28. junija ob 20. uri ter 29. junija ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascope film »Zvezda je rojena«.

Tudi Vi si morate kupiti s-ečke
Esperantsko letecije,
ki so v prodaji v vseh krajih Slovenije
Kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri!
Zrebanje 6. VII.

TURISTIČNO IN OLEPŠEVALNO DRUŠTVO KRANJ
RAZPISUJE
nagradno tekmovanje za okrasitev oken in fasad s cvetjem in zelenjem. Tekmovanje zajema celotno področje mesta Kranja. Posebna komisija bo preko poletja večkrat pregledala vse ulice ceste in poti in ugotovila najlepše okrašene stavbe, fasade in okna posameznih stanovanj. Zaželeni so predvsem kranjski nageljni. Tekmovanje bo do 15. oktobra 1958. Za tekmovanje je določenih 10 denarnih nagrad. Imena nagrajencev bomo objavili v »Glasu Gorenjske«.
»KRANJČANI! SODELUJTE VSI PRI TEM TEKMOVANJU!»

RAZPIS
za sprejem učenk v kmetijsko-gospodinjstvo šola Poljče na Gorenjskem.
Kmetijsko-gospodarska šola Poljče, p. Begunje na Gorenjskem sprejme učenke za šolsko leto 1958/59.
Pogoji za sprejem:
1. Uspešno dovršena 6 razredna osnovna šola ali 2 razreda gimnazije;
2. starost nad 16 let;
3. veselje do kmetijskega gospodinjstva.
Šola je internatsko urejena. Mesečna vzdrževalnina je 3500 din. Kandidatke morajo predložiti ravnateljstvu šole naslednje listine:
1. lastnoročno pisano prošnjo, kolkovano z drž. kolekom din 30.-;
2. izpisek iz rojstne in matične knjige;
3. zadnje šolsko spričevalo;
4. zdravniško spričevalo;
5. potrdilo staršev ali varuhov, da dovoljujejo obisk šole in da bodo redno plačevali vzdrževalnino v internatu šole.
Prošnje pošljite na Ravnateljstvo kmetijske šole Poljče, p. Begunje pri Lescah do 15. 8. 1958.
RAVNATELJSTVO

RAZPIS
za sprejem učencev v kmetijsko šola Poljče na Gorenjskem
Kmetijska šola Poljče p. Begunje na Gorenjskem sprejema učence šolsko leto 1958-59.
Sprejemni pogoji:
1. Uspešno dovršena 6 razr. osn. šola ali 2 razr. gimnazije.
2. Starost nad 16 let.
3. Veselje do kmetijstva.
Šola je internatsko urejena. Mesečna vzdrževalnina je 3500 dinarjev. Kandidati morajo predložiti ravnateljstvu šole naslednje listine:
1. Lastnoročno pisano prošnjo kolkovano z državnim kolekom 30 din.
2. Izpisek iz rojstne in matične knjige.
3. Zadnje šolsko spričevalo.
4. Zdravniško spričevalo.
5. Potrdilo staršev ali varuhov, da dovoljujejo obisk šole in da bodo redno plačevali vzdrževalnino v internatu.
Prošnje pošljite na ravnateljstvo kmetijske šole Poljče po Begunje pri Lescah do 15. avgusta 1958.
Ravnateljstvo

Nekaj vtisov o predstavi „KRALJ NA BETAJNOVI“ V CERKLJAH

filmi, ki jih gledamo

DOBRI VOJAK ŠVEJK

Nedvomno zelo privlačen naslov, ki bo privabil v naše kinematografe zlasti tiste — in teh ni malo — ki so se navdušili ob branju Haškovega popularnega romana »Dobri vojak Švejk«.

Glavna zasluga, da je film v tolikšni meri uspel, gre duhoviti in domiselni literarni predlogi ter scenaristu (Stekly), ki je znal s tenkočutnim poslušom izluščiti iz romana najbolj značilne odlomke in jih povezati v zgornjo, igrivo in vedro celoto. Nič manj zaslug nima Stekly kot režiser, ki je ostal zvest pisateljevi zamisli in ki je imel zlasti srečno roko pri izbiri igralcev. Pestrejšje galerije markantnih tipov menda zlepa ni najti. In če spregovorimo še o nepozabni upodobitvi glavnega junaka Švejka, prikupnega debeluharja, ki ga je zaigral Rudolf Hrušinsky, tedaj moramo reči, da se je češka filmska proizvodnja obogatila za ve-

dro in učinkovito komedijsko mojstrovino. aa

PO KRIVICI OBSOJEN
je ameriški črno-beli kriminalni film, ki ga odlikujeta predvsem spretno zasnovana zgodba s izvirnim motivom in nedosegljiva igra Edwarda Robinsona. Film pripoveduje zgodbo o državnem tožilecu Scottu, izvedencu za kriminalne zadeve, ki po pravici slovi kot tožilec, ki še ni izgubil pravde. Fanatična zagrizenost, s katero se loteva posameznih kriminalnih primerov pa ga končno privede do usodne pomote. V svoji zaslepljenosti pošlje na električni stol nedolžnega človeka. To je sprožilni moment in zaplet, ki izzove nato vrsto psihološko poglobljenih konfliktov. Če odmislimo nekatere detajle, ki delajo zgodbo ponekod težko razumljivo, je dramaturška gradnja odlična, kar velja tudi za režijo. V ostalih igralcih je dobil E. Robinson močno oporo.

CERKLJANI SO DOSTOJNO POČASTILI 100-LETNICO ROJSTVA IGNACIJA BORŠTNIKA

V soboto, 21. junija so Cerkljani napolnili dvorano Zadruga doma z namenom, da bi počastili spomin svojega rojaka, prvega slovenskega poklicnega igralca, Ignacija Borštnika.

Spominski govor je imel igralec, režiser in direktor Narodnega gledališča v Zagrebu Hinko Nušič. Kot njegov učenec in poznejši sodelavec je objavil izvirne podatke o življenjski poti cerkljanskega rojaka, ki je marsikateremu Gorenjcu neznana.

Prosvetno društvo v Cerkljah je za ta večer pripravilo v režiji Jožeta Zupana Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi«. Režija, kakor tudi igra sta bili na dostojni višini in smemo reči, da so se Cerkljani resnično potrudili, da bi bila počastitev Ignacija Borštnika čim dostojnejša.

Še o reviji pevskih zborov V KRANJU

Priprave za revijo pevskih zborov, ki bo v Kranju v nedeljo, 29. junija, so v polnem teku. Prireditveni odbor Sveta Svobode in prosvetnih društev OLO Kranj, ki mu je zaupana izvedba revije, ima polne roke dela; seveda tudi skrbi ne manjka. Te pa so toliko večje, ker grozi veliko število nastopajočih zborov z zastoji v samem programu. Ker velika dvorana Sindičalovna doma ne bo mogla sprejeti hkrati vseh ljubiteljev zborovskega petja, bo tudi prostor pred sindikalnim domom ozvočen. Tako bodo petju lahko prisluhnili tudi tisti, ki v dvorani ne bodo dobili prostora.

Ne bo napak, če bomo spregovorili tudi o nastopajočih zborih. Zadnje dni se je seznam prijavih nekoliko spremenil. Dva zbora sta sodelovanje na reviji odpovedala, tako da ne bo nastopilo 31 pevskih zborov, kakor smo pred časom objavili, temveč 29. Nastopili bodo 3 ženski, 13 moških in 13 mešanih pevskih

zborov, in sicer: (ženski pevski zbori) Svoboda »France Prešeren« Kranj, Svoboda Podpeč, Svoboda Laško, dalje (moški zbori): Svoboda »France Prešeren« Kranj, Svoboda Javornik, PD »Ivan Cankar« Ljubljana, Svoboda Velenje, Svoboda Jesenice, PD »Simon Gregorčič« Kobarič, PD »Bojan« Dornberk, Svoboda Hrastnik, Svoboda Koper, Svoboda Laško, Svobodacenter Trbovlje, Svoboda »Slava Klavara« Maribor, PIPZ Ljubljana in mešani zbori: Svoboda »France Prešeren« Kranj, Svoboda »Bratov Milavcev« Brežice, PD »Pošta« Ljubljana, Svoboda Ajdovščina, KUD »Pošta« Maribor, Svoboda Jesenice, Svoboda Podpeč, Svoboda Domžale, Svoboda IL Trbovlje, Svoboda -center Trbovlje, PD »Slavko Osterc« Maribor, Glasbena matica Ljubljana in Ljubljanski zvon.

Seznam nastopajočih zborov torej obeta visoko kvaliteto zborovskega petja in hkrati lepo glasbeno doživetje. S.

»Kralj na Betajnovi«, ki jo je režiral Jože Zupan, poklicni igralec bivšega Prešernovega gledališča v Kranju.

Pri izbiri je imel režiser zelo srečno roko, saj se mu je posrečilo zbrati enoten in igralsko dokaj močan ansambel. V celoti je igra lepo uspela, kar so potrdili tudi gledališčniki iz Zagreba, ki so se udeležili te slovesnosti.

Kralja na Betajnovi — mogočnega Kantorja je igral režiser Zupan sam. O tej vlogi ne moremo reči drugega, kot da je bila izredno prepričljivo izoblikovana in da je odločilno vplivala na celoten potek igre. Zelo simpatični sta bili tudi Francka in Mina. Francka je zlasti osvojila publiko s svojim blagovzročnim altom. V igri je prikazala nemoč dekleta, ki niha med surovo močjo očeta in zanesenjaško svobodomiselnostjo Maksa, končno pa se le podredi željam nasilnega očeta. Tudi Nina je bila prikupna, zlasti pristen je bil njen strah, zato je žela neposredno priznanje publike. Žena kralja na Betajnovi je izoblikovala doživet lik žene trpinke, ki zaradi družine in ugleda odpušča možu, medtem ko v svoji notranjosti neposredno doživlja in trpi. Zupnik je dobro zajel dvoilčno igro s Kantorjem, čeprav pri tem ni pretiraval. Maks je bil uglajen, morda malce pretih. Imel pa je silno težko nalogo, da postavi nasprotni lik primerno mesto, predstaviti jav-

nosti. Ustvarjalec bo v soboto, 28. junija stopil pred kranjsko občinstvo s svojim likovnim opusom. Razstavo slikarskih in kiparskih del bo priredil v Mestnem muzeju.

Kramljanje s človekom, kakršen je M. Vilhar, je prijetno. Zlasti prijetno zato, ker ga prevetava zaviljiv optimizem in nekakšna »nalezljiva« vedrina, ki je pogojena z njegovim značajem. Celotni trpkosti in razočaranju — in teh ni bilo malo v njegovem življenju — zadobe v njegovem pripovedovanju svetlejšo barvo in prizvok vedrine. Nehote sem začel primerjati Vilharjevo življenje z njegovo plastiko. Nisem se mogel upirati dojm, da zna oboje z veherentno vitalnostjo enako spretno oblikovati: svojemu življenju in glini daje suvereno podobo.

„Prizadevam si, da bi bil življenjski in iskren“

Iz razgovora z likovnikom - amaterjem Mariom Vilharjem

Nisem se mogel upirati Vilharjevemu prijaznemu vabilu, naj ga ob priložnosti obiščem v njegovem ateljeju v Ljubljani. Ob obiska sem si predvsem obetal intervju, s katerim nameravam Maria L. Vilharja, čigar ime si je v likovnem svetu zagotovilo logo, da postavi nasprotni lik primerno mesto, predstaviti jav-

Mario L. Vilhar izbira slike za razstavo v Kranju — Foto: Dušan Skrlep

rad govoril o končnih uspehih svojega iskanja. Z iskrenim hotenjem brez zapletenih spekulativnih in razumarskih eksperimentiranj si prizadevam izpovedati svoja občutja in jeziku, ki naj bo razumljiv vsakomur, tudi preprostemu človeku. Sicer pa ljubim sončne barve in optimizem in v teh vrednotah iščem svoja še neoblikovana hotenja — svojo osebnostno noto.

»Kakšnih tehnik se poslužujete?«

»V slikarstvu gojim olje, akvarel, tempera in tuš, v kiparstvu pa metalizirano žgano glino in bronzo.«

»Kaj je glavni namen vašega ustvarjanja in kaj hočete izpovedati ljudem?«

»Množico idej skušam preoblikovati v neizmerno iskreno in vsakomur razumljivo in iskreno formo, ki naj bi človeka oplemenitila in oplajala z etičnimi in moralnimi enotami. Zelo rad se poslužujem grotesknega humora, s katerim kritiziram družbene pojave.«

»In še zadnje vprašanje: kaj menite o likovni kritiki pri nas?«

»Zelo pereče vprašanje, kajti likovna kritika še vedno ni taka, kot bi si jo želeli ustvarjalci in obiskovalci likovnih razstav. Pogosto ni objektivna — vsaj ne dovolj, vsekakor pa bi se morala izogibati ekstremnosti pri ocenjevanju. Kritika najpogosteje, ali trga ali hvali — nikdar pa ne uči. Učiti pa bi morala ustvarjalce in likovno publiko.«

Ko sem se poslovil od prijaznega umetnika-amaterja, sem še dolgo razmišljal o stvareh, ki mi jih je pripovedoval. Razmišljal sem o človeku, ki po napornem 8-urnem delavniku v Litostroju, najde še vedno dovolj časa za svoja umetniška snovanja.

S. S.

Z DVAJSETIM GLASBENIM NASTOPOM ZAKLJUČITI SOLSKO LETO

Toliko nastopov kot v letošnjem šolskem letu, jeseniška glasbena šola še ni zabeležila. Mimo rednih mesečnih internih produkcij so nastopali gojenci šole tudi na javnih nastopih. Zavod je zabeležil skupno 20 nastopov.

Na posameznih produkcijah so nastopali gojenci vseh oddelkov in pokazali v glavnem visoko glasbeno raven jeseniške glasbene šole. Na zaključni produkciji, ki je bila v petek zvečer v Mestnem gledališču pa so nastopili najboljši gojenci, godalni orkester in pionirski pevski zbor šole. Program je bil po izbiri in izvajanju kvaliteten, zabedelj zaslužijo mladi umetniki, predvsem pa profesorji zavoda vse priznanje.

Morda ne bi kazalo govoriti o vseh nastopajočih, vendar ne smemo prezreti pianistke Vanje Teršerglavove, ki je s solistično točko ob spremljavi orkestra dokazala izreden talent, ki še marsikateri obeta. Pa tudi godalni orkester ter pevski zbor sta bila zgovoren dokaz, da je delovanje jeseniške glasbene šole, ki jo vodi še nekaj let glasbeni pedagog in dirigent Rado Kleč, zelo plodno. U.

Utrinek iz tržiške kulturne kronike

Nekaj o uprizoritvi »Dežurna služba«

Po daljšem presledku, ki se je točkrat raztezal nekako čez pol-drugo leto, nas je DPD »Svoboda« v Trzinu presenetilo z dobrim dramskim delom »Dežurna služba«, ki ga je napisal poljski dramatik Jerzy Lutowsky. Kljub objektivnim težavam in prezaoplenosti sodelujočih je uprizoritven dokaz, da imajo člani dramske skupine še vedno dovolj dobre volje in smisla za odnako delo.

Pri oblikovanju posameznih vlog je bilo videti, da so si igralci prizadevali prodreti do jedra drame, pa tudi pri pronicanju v značaje posameznih likov, so imeli srečno roko. Kot celota je delo učinkovalo dokaj skladno, sproščeno in impresivno. Zaradi zahtevnosti tega dramskega teksta, predvsem za-

radi sodobne problematike, ki jo delo obravnava, je spričo poguma, s katerim so se amaterji lotili študija, moč spregledati tudi nekatere drobne spodrsiljaje. Scena, čeprav v elementih zelo preprosta, vendar funkcionalna, je nudila ansamblu pri igri trdnost in oporo. Le zvočnim učinkom bi morda kazalo v prihodnje posvetiti večjo pozornost.

Režiserki Jelki Zagarjevi se je v celoti posrečilo, v vse prej kot idealnih pogojih, postaviti na oder sodobno in vsebinsko bogato delo. Tudi sodelujočim ne kaže odrekati priznanja; želeli pa bi bilo, da ne bi ostali pri tem nedvomnem uspehu in da bi nas — Tržičane v novi sezoni še večkrat privabili v dvorano z novimi dramskimi uprizoritvami. -mek

NOVICE S KNJIŽNE POLICE

OB KNJIŽNI ZBIRKI ZALOŽBE LIPA V KOPRU

Knjižne zbirke so zelo pomembna oblika za razširjenje dobre in lepe knjige. Zbirke so lahko skupne ali deljene. Skupno zbirko knjig izda ob koncu leta n. pr. Prešernova knjižnica, ki pošlje letno nankrat v svet okoli pol milijona raznih knjig. Takšen način razširjenja knjig ima pri nas že nad stoletno tradicijo v Mohorjevi družbi, ki še vedno opravlja svoje poslanstvo. Obe navedeni knjižni zbirki imata zelo širok ljudski značaj in je naročina nanje nizka. Obstajajo pa tudi zbirke z višjimi literarnimi zahtevami. Te zbirke pa izhajajo v določenih razdobjih, so seveda dražje in dajejo možnost obročnega odplačevanja. Te oblike prodaje knjig so bile po prvi svetovni vojni po svetu in tudi pri nas zelo razširjene in so dale

tudi našim bralcem vrsto lepih knjig.

V izjemnem položaju, ki je vladal prva leta po vojni na našem knjižnem trgu, nam niso bile potrebne take oblike razširjanja knjig. Ta potreba se je pokazala zadnje čase, ko knjiga ni šla več tako v promet kot prej. Tako so naše založbe segle po preizkušenem »trgovskem prijemu« in ustari nove knjižne zbirke. V tem poročilu želimo opozoriti na knjižno zbirko založbe »Lipa« v Kopru.

Za zbirko »LIPA 1958« je izbranih šest knjig, od tega nova izdaja izvirnega romana Ilke Vaštetove iz življenja Franceta Prešerna. Knjiga je prvič izšla leta 1937 in je danes seveda redkost. Pisateljica je sedaj »Roman o Prešernu« dopolnila in popravila.

Z romanom »Tole paša« bomo spoznali življenje Ma-

kedonije v spopadu s turškim fevdalizmom v znani Hindenski vstaji (1903). Roman je napisal mladi makedonski pisatelj Stala Popov.

Prav tako bo prijetno zgovodinsko branje roman »Desirée«, ki ga je napisala nemška pisateljica Annemarie Selinko. To je zgodba svilarjeve hčerke iz Marseilla, najprej zaročenke velikega Napoleona, potem žene njegovega vojskovođe maršala Bernardotteja, ki pošlane pozneje švedski kralj, ona pa kraljica.

Z romanom »Človek, ki se smeje« bomo razširili vrsto slovenskih prevodov del francoskega romantičnega pisatelja Victorja Hugoja.

»Manuela« je delo znanega anglo-ameriškega pisatelja Williama Woodsa. Zanimivo je, da je knjiga začela nastajati v Bohinjju leta 1954, kjer je pisatelj »odkril« model junakinje tega romana, ki se godi na viharnem Atlantiku, na ladji, ki ni nikoli prišla na cilj v Evropo. Vihar je divjal tudi okoli Manuele, ki

živi na ladji kot preoblečeni kuhinjski pomočnik.

Kdo je B. Traven? To pisateljsko ime je postalo znano med bralci vsega sveta kmalu po koncu prve svetovne vojne, vendar nam je ostal pisatelj neznan. V tej zbirki bomo dobili eno njegovih najbolj znanih del, roman »Mr-tvaška ladja«.

Posebej napoveduje založba tudi novo izdajo z Nobelovo nagrado odlikovanega dela Sigrid Undsetove »Kristina, Lavransova hči« v treh knjigah s 1500 stranmi.

Iz rednega programa te zelo aktivne naše obrobne založbe sta v zadnjem času izšli dve knjigi, ki bosta pritegnili bralce. V knjigi »Prigode Hodže Nasredina« je zbral ruski pisatelj Leonid Solovljevič orientalske povesti in zgodbe Nassr-ed-din Hodže in jih strnil v lepo pripovedno celoto. Druga knjiga je kriminalni, razvedrilni roman ameriške pisateljice Agathe Christie »Karte na mizo«; ob posebnih trenutkih in razpoloženjih nam je tudi tako branje zaželeno.

MLADA RAST

Končalo se je prijetno življenje

Nepričakovano hitro je prišel konec šolskega leta. Zvonec, ki je trgal tišino vsako uro, je utihnil. Po šolskem slopju je odmeval topot nog odhajajočih učencev in se izgubljal na cesti. Samo v enem razredu je sedelo nekam otožno trideset učencev. Ni jih motil hrup, ki so ga dvigali odhajajoči. Mučila jih je velika skrb — izpiti. Po končanem govoru razrednika, ki jih je podžigal k vztrajnosti pri učenju, so se dvignili in pospravili knjige in zvezke. Zapustili so razred in zaprli za seboj vrata, na katerih je bila prilepljena osmrtnica, ki je naznanjala smrt tridesetih pionkarjev in špicarjev.

Tiho sem se bližala domu in zatrjevala, da bom nadomestila v teh dneh vse, kar sem zamudila v treh letih. Vsekakor posrečena objuba. Nisem zavidala tistim, ki so odšli domov. Vedela sem, da jih to še čaka. Doma sem zložila na kup knjige in zvezke. Kup pred menoj je rasel in rasel, da sem se s skrbjo naslonila nanj in podprla glavo. Po glavi mi je šumelo, kaj bom storila, če padem. Že sama misel na to me je poglala z vsem kupom učnosti na vrt, kjer sem se vsidrala na klopi, ki je nisem zapustila do večera. Večkrat sem se pogovarjala s sošolkami o tej ali oni snovi, ki ni in ni hotela ostati v naših glavah. Skoraj se nisimo ločile od knjig. Ponoči je marsikatera sanjala s knjigo pod blazino ali z zvezkom v roki. Tudi to ni bila redkost, da smo še v polsnu ponavljale podnevi premleto snov, ali pa v sanjah že odgovarjale na vprašanja komisije.

so se vrtile sošolke in sošolci. Vsi nervozni, tresoči se pred listki v vprašanji, so posegali po njih. Marsikomu se je obraz razjasnil, ko je prebral vprašanja in je po premišljanju, kmalu zdrdral pred komisijo vse kar je napolnjevalo njegovo glavo.

Ob pogledu nanje, me je počasi mineval strah. Za menoj je ena izmed sošolk molila in delala neskončne objube, druga zraven nje je hitro pojedla zadnji aspirin, ki ji je še ostal. Ozrla sem se in ob pogledu na pobožni obraz prve in od tablete spačeni obraz druge, me je posilil smeh. Kmalu sem bila na vrsti. Ko sem potegnila list, sem za trenutek zadržala potem pa prebrala vprašanje. Srce mi je poskočilo od veselja, kajti vsaj sanjalo se mi je o tem, kar je bilo zapisanega. Po kratkem premišljanju sem zbrala misli in odgovarjala profesorju na vprašanja. Komaj, da sem slišala profesorjev »dovolj«, tako sem bila presenečena nad svojo nenadno izpremembo. Vedela sem, da mi je občutke o popolnem nemanju vzbujal le strah pred zeleno mizo in komisijo.

Pri odhodu iz razreda, se mi je zdelo, da vidim namesto mize dolgo zeleno ravnino, po kateri grem nasproti svojemu cilju, za seboj pa slišim glasove profesorjev, ki mi žele srečno pot v življenju. Bila sem srečna, a vseeno me je pri srcu stisnilo, ko sem vzela slovo od šole in šolskih klopi za vedno.

Megla Helena, učenka

»Danes ne bom mogel z vami igrati nogometa. Po kosilu greva z mambo nakupovat,« je tisto popoldne rekel Janežek Marko.

»Kakšna škodale je vzkliknil Marko. »Pa prav danes bo odločilna tekma.« Janežek se je komaj premagal, da ni tovarišu pokazal, kako strašno hudo mu je, ker se ne bo mogel udeležiti tekme.

Tončka Perčič

Oblaki beli

Oblaki beli, kam hitite? V dalje me s seboj vzemite! Jadral z vetrom bi veselo, vozil barčico bi belo.

Plaval v modre bi jasnine, gledal domek bi z višine — in na čisto beli trati, ki jo boža sonček zlati — pasel bi ovčice bele, žvižgal pesmi bi vesele.

Počakajte, ne bežite, k stričku sončku me nesite!

Med kosilom in vso pot do mesta je bil tiho. Prav nič se ni veselil nove obleke in čevljev. Toda vedel je, da si je mati spričo dela v tovarni in doma komaj, komaj utruga tole popoldne za nakup njegove obleke. Lahko bi morda malce pohitela in bi bilo potem še čas za tekmo. Toda materi se ni prav nič mudilo. Ustavljala se je pred izlozobami, ter premišljevala kar na glas, kaj vse bi bilo potrebno, da bi Janežku kupila. In ko so bile najnujnejše reči že kupljene in ko je Janežek že upal, da se bosta vrnila še do začetka tekme, je ugledala v trgovini z oblekami moder deški suknič. Spomnila se je, da je Janežkov suknič že močno odrgnjen, zlasti na rokavih, in da ne bi bilo napak, če bi ga kupila. Janežka je kar spreletelo. Torej bo šla tekma vseeno po vodi! Vstopila sta v trgovino in tam je Janežek dvakrat pomeril suknič iz izlozobe in potem še tri druge. Končno se je mati le odločila za prvega. Janežkov obraz je bil mračen in žalosten. Tekma je šla zdaj dokončno pozlu. Ura je kazala točno pol petih.

Vračala sta se domov. Mati zadovoljna, ker je oblekla sina in ker je bila s tistim, kar je nakupila, zadovoljna, Janežkov obraz pa je bil na moč žalosten in brezupen. Tik pred hišo sta srečala Marka.

»Kakšen je rezultat?« je dahniti obupani Janežek.

»O, veš, saj danes sploh ni bilo tekme, ker je šla večina s starši nakupovat v mesto.« Marko je stisnil zavitek z novimi čevlji pod pazduho ter stekel proti domu.

Prevedla M. S.

Mariina Bidovec

Nacek - pacek

Morda še ne veste, da je mali Nacek med učenci vsemi res največji pacek.

a od o ne loči, piše i brez pike; črke v en koš meče, male in velike.

V svoji torbi skriva zvezke pomečkane in naloge — grozal vse so popackane.

Pa se je zarana davi mu sanjalo, da je v šolski torbi strašno ropotalo.

In za packo packa je iz nje skočila — kot bi šlo za stavo — na uho mu vpila:

»Vstani, zdaj greš z nami, ti največji pacek! K sreči poklicala ga je mama: »Nacek!«

Kaj se pač zgoditi more sredi spanja, dokler čez otroka mamica se sklanja.

Sreča, da končane so te grde sanje; vendar pozabiti fant ne more nanje.

V svojem srcu sklene: »Nočem biti pacek. To bodo strmeli, ko bom reden Nacek.«

Mamin ljubček

Bil je odinec in mamin ljubček. Doma so mu dovolili, da je delal, kar je hotel. Starši so mislili, da jih bo imel raje, vendar se je vedno bolj odtegnel od njih. Čeprav je bil star komaj 12 let, ni nikdar zamudil nobenega »Western« filma, doma je bil le malo, mikala ga je cesta in privlačeval le družba.

Ko ga je nekoč oče vprašal, kako gre kaj v šoli, mu je odgovoril, da kar dobro. Mami pa se je le nekako čudno zdelo, kako se Tonček nič ne uči, zato je šla v šolo. Profesorji so se zelo pritoževali čez njega, da nič ne posluša in ničesar ne zna.

Očeta in mater je novica zelo prizadela, ker sta bila zelo ponosna na svojega Tončka. Z lepo besedo sta ga skušala pripraviti, da bi se učil. Tončku pa se ni ljubilo učiti, zato je raje bral knjige, namesto da bi se učil in bili so zadovoljni v mislih, da se je poboljšal.

Tončkovi prijatelji so se zmenili, da se bodo šli igrati »Winetujas«. Tudi Tončka so povabili seboj. Čeprav mu je mati tisti dan še posebej naročila, naj se uči, je ni ubogal, ampak je odšel s prijatelji.

S seboj so fantje nosili loke in puščice, na glavi so imeli kurja peresa, tako da so bili čimbolj podobni Indijancem. Preden so izkopali bojno sekiro, so se še razdelili v dva tabora.

To je bilo vrisča in krika, ko se je pričel napad! Eden je bil hitrejši kot drugi. Začeli so uporabljati tudi loke in puščice. Streljali so seveda samo v zrak. Tonček je bil eden najspretnjših bojevnikov.

Njegove puščice so strele žvigale po zraku. Tedaj pa se je puščica po nesreči zapičila v oko sosedovega Jureka. Nenadoma je boj prenehal, vsi so obstali kot okameneli. Jure je ležal na tleh, na očesu je držal roko. Tonček se je tako prestrašil, da se ni mogel prestopiti, Jure pa je jokal, vsi so ga obstopili. Eden izmed dečkov je tekel po zdravniku, drugi pa so Jureta odnesli domov, od koder so ga prepeljali v bolnico.

Tončku je bilo tako hudo, da se dolgo ni upal domov. Čeprav je vedel, da mu bo Jure odpustil, se je dobro zavedal, kaj mu je storil. Obžaloval je, da ni poslušal nasvetov svoje mame in se raje učil. Tako bi vsega tega ne bilo. V srcu si je obljubil, da bo postal drugačen človek. Sklenil je tudi, da bo Jureka lepo prosil, naj ga ima še vedno tako rad, kot ga je imel prej. In vse to se je tudi zgodilo. Jurekom sta postala najboljša prijatelja. Sedaj proti koncu leta sta se skupaj učila in dovršila razred z najboljšim uspehom.

In starši? Oba mala nepridiprava bosta šla skupaj letovat na morje.

Andrejašič Sabina, učenka

TAKI SMO MLADI

Mladi smo in prav malo smo se spoznali, kaj je v življenju hudega, kakšne so težave, zato mnogokrat slišimo od starejših, kako nam je lepo, ko smo zdravi, veseli in razpoloženi. »Tudi mi smo bili nekoč mladi,« pravijo, »stoda mladost se več ne vrne!« Samo spominjamo se še lepih brezskrbnih let.

Bilo je zgodnjega jutra, mrzla rosa je pokrivala tla in sonce je komaj pokukalo izza gore, ko sem hitela na mesto, kjer so se že zbirali sošolci in sošolke. Glasno govorjenje in smeh sta se razlegala po bližnji okolici. Nekaj kmet, ki je že hotel s koso na rami na travnik kositi, nas je vprašal kam gremo. Iz vseh ust se je razlegalo: »Na morje!« »Tudi jaz bi šel,« je rekel kmet, »pa nimam časa, da bi si kaj takega privoščil.« Prišel je avtobus in odpeljal smo se. Med potjo smo se večkrat ustavili in si ogledovali okolico. Naši voditelji so bili veseli, počutili so se

srečni med nami. Na morju smo se vozili s čolni, mnogo igrali in hodili okrog. To je bilo življenje, ki se ga bomo vedno radi spominjali. Priznajmo, da naši roditelji in znanci niso toliko lepega doživljali, ko so bili mladi. Mnogo nam danes nudi domovina, res smo lahko hvaležni!

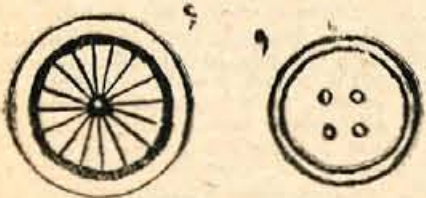
Mladi smo, to je najlepše, kar bomo kdaj imeli. Radi se zabavamo, hodimo na izlete, videti hočemo čimveč sveta. Zanima nas vse, kar je novega in vedno hrepenimo še po čem novem in lepem. Sedaj živimo kolikor toliko brezskrbno, ko pa bo to minilo, se bomo nekoč radi spominjali teh lepih mladih let. Prišle bodo druge skrbi, ki jih dosedaj še nismo imeli. Ko bomo samostojni, bomo šele videli, kako trdo je treba delati, da se lahko preživljamo.

Danes smo pač takšni, ker smo mladi!

Mrak Anica, III. razr. VSTS

ZA BISTRE GLAVE

REBUS

Rešitev: KOLUMB

ZA SMEH

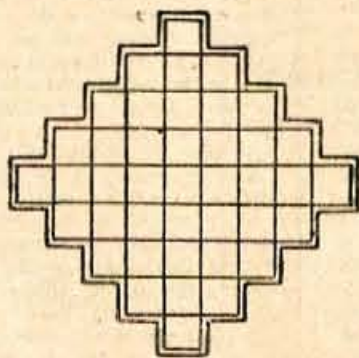
PREVIDNOST

Očka in Tonček stojita pred sosedovo hišo, pa pravi sinko: »Očka, daj, pogladi Sultana.«

Očka: »Zakaj pa, sinko?«

Sinko: »Rad bi videl, kako te bo popadel.«

IZPOLNJEVANKA

- sglasnik
- del voza
- uslužbenec
- kraj na Dolenjskem
- zapovednik
- število
- del telesa
- žensko ime
- samoglasnik

Po sredi navzdol mesto v Slo-

Rešitev: l, oče, sluga, Trebnje, povečnik, glava, Ana, e-ljub-

Kako se naučim igrati šah?

SKOTSKA IGRA IN SKOTSKI GAMBIT

Prve poteze, ki so značilne za to otvoritev so: 1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. d2-d4, e5xd4. Že 1824. leta so Skoti v dopisnem dvoboju med Edinburgom (Škotska) in Londonom naredili poteze, ki smo jih pravkar imenovali, in prav zaradi tega ima ta otvoritev ime po njih. Otvoritev je zelo hitro postala med šahisti priljubljena in jo še danes večkrat zasledimo na raznih turnirjih. Ideja v otvoritvi je, da beli s svojo tretjo potezo (poteza z daminim kmetom za dve polji) hitro pride do odprte igre in dobi možnosti za napad. Sicer pa ima otvoritev to slabo lastnost, da je beli počasnejši z rokado, ker ni razvil kraljevega lovca.

Naslov nam že pove, da imamo dve vrsti škotske otvoritve, in sicer škotsko igro (4. Sf3xd4) ter škotski gambit (4. Lf1-c4 ali e2-c3).

Škotska igra

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. d2-d4, e5xd4; 4. Sf3xd4, Sg8-f6! (prvotno je črni tu nadaljeval Dd-h4 z osvojitvijo kmeta; vendar beli nadaljuje lahko z 5. Sd4-b5, Dh4xe4+; 6. Lc1-c3, Ke8

-d8; 7. Sb1-c3, Lf8-b4; 8. Dd1-d2 z lepimi in uspešnimi izgledi za napad.); 5. Sb1-c3, Lf8-b4; 6. Sd4xc6, b7xc6; 7. Lf1-d3, d7-d5; 8. e4xd5, Dd8-e7+; 9. Dd1-e2, Sf6xd5 in igra je izenačena.

Škotski gambit

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. d2-d4, e5xd4; 4. Lf1-c4 z nadaljevanji:

a) 4... Sg8-f6; 5. 0-0, Sf6xe4; 6. Tf1-e1, d7-d5; 7. Lc4xd5, Dd8xd5; 8. Sb1-c3, Dd5-a5; 9. Sc3xe4 (bolje kot pa Te1xe4), Lc8-e6; 10. Se4-g5, 0-0-0; 11. Sg5xe6, f7xe6; 12. Te1xe6 in igra je izenačena.

b) 4... Lf8-c5; 5. e2-c3, d4xc3; 6. Sb1xc3, d7-d6; 7. Dd1-b3, Dd3-d7; 8. Sc3-d5, Sg8-e7; 9. Db3-c3, 0-0; 10. 0-0 z enakimi možnostmi za oba.

Namesto 4. Sf3xd4, beli lahko nadaljuje 4. e2-c3 in ne sprejme žrtvovanega belega kmeta — odbiti gambit. Črni ima najboljšo nadaljevanje 4... d7-d5!; 5. e4xd5, Dd8xd5; 6. c3xd4, Lc8-g4; 7. Lf1-e2, 0-0-0; 8. Lc1-c3, Lf8-b4+; 9. Sb1-c3, Sg8-f6; 10. 0-0, Dd5-a5 itd. s približno enako igro.

Zdaj pa si oglejmo partije v ka-

teri je Blumenfeld kot beli v Moskvi premagal nekega amaterja. Igrana je bila škotska partija, partija pa je zanimiva tudi zategadelj, ker lepo pokaže, kako je beli izkoristil slaba polja črnega — luknje.

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. d2-d4, e5xd4; 4. Sf3xd4, Sg8-e7! (zelo slaba poteza; vsekakor je tu na mestu Sg8-f6 ali pa Lf8-c5); 5. Sb1-c3, g7-g6! (povsem nepotrebna poteza, ki le slabi pozicijo črnega); 6. Lc1-g5, Lf8-g7; 7. Sc3-d5, Lg7xd4; 8. Dd1xd4!, Sc6xd4; 9. Sd5-f5+, Ke8-f8 in 10. Lg5-h6 mat.

Bora Tot in dr. Petar Trifunović pa sta na državnem šampionatu 1945. leta v Novem sadu v ostri in zanimivi igri — ki je imela za otvoritev škotsko igro, remizirala. Igra je potekala takole:

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. d2-d4, e5xd4; 4. Sf3xd4, Sg8-f6; 5. Sb1-c3, Lf8-b4; 6. Sd4xc6, b7xc6; 7. Lf1-d3, d7-d5; 8. e4xd5, c8xd5; 9. 0-0, 0-0; 10. Lc1-g5, e7-c6; 11. Dd1-f3, Lb4-e7; 12. Tf1-e1, Lc8-g4; 13. Lg5xf6!, Lg4xf3; 14. Lf6xe7, Dd8-d7; 15. g2xf3, Tf8-e8; 16. Le7-c5, Dd7-h3; 17. Sc3-e2, Dh3-f3; 18. Se2-g3, h7-h5!; 19. Te1-c3!, Te8xc3; 20. f2xe3, h5-h4! 21. Ta1-f1, Df3-g4; 22. Tf1-f4, Dg4-g5; 23. Tf4-f5, Dg8-g4; 24. Tf5-f4 in remi z večnim šahom.

FaBo

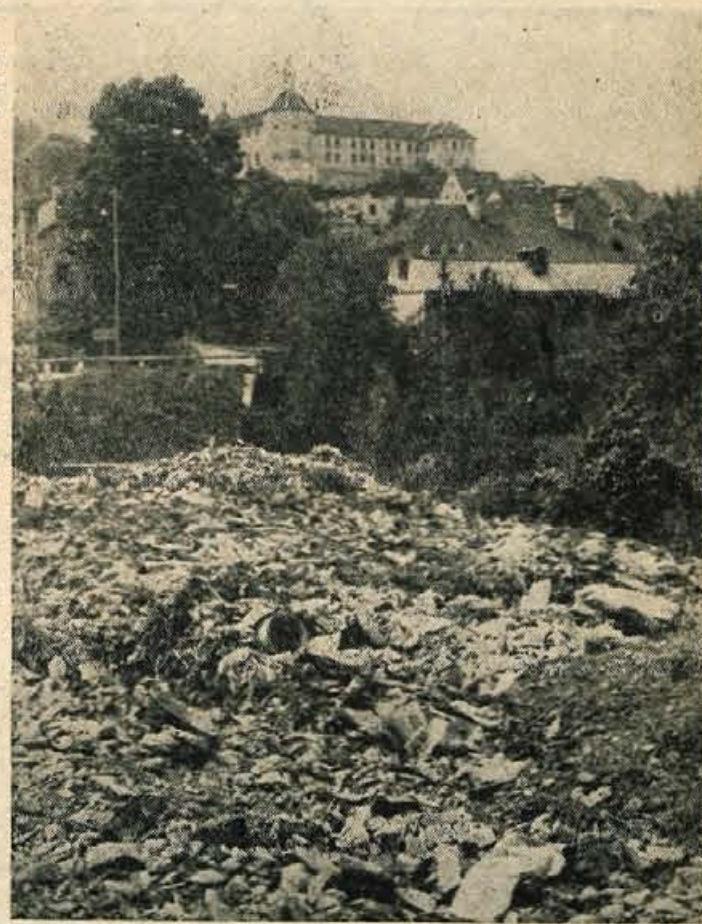
Pred 15. obletnico ustanovitve Prešernove brigade

ŽIROVSKA HAJKA

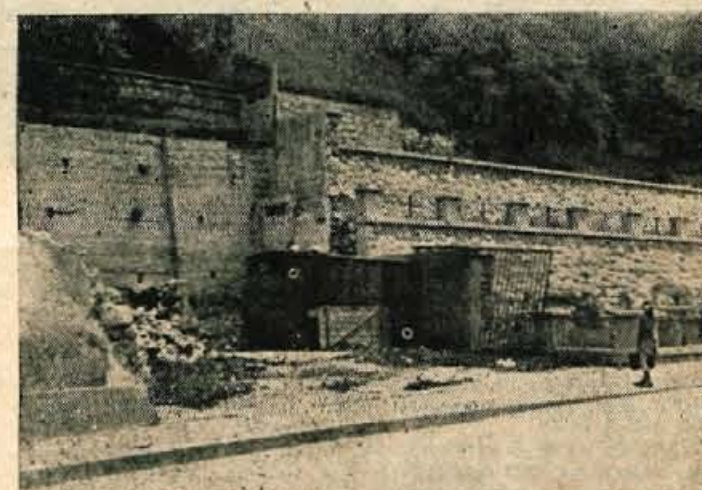

uranil, kje je to »skladišče«? Sicer pa takoj z besedo na dan! Vsakdo, ki se je količkaj zadrževal v Skofji Loki, je lahko videl ta zajetni kup smeti. »Skladišče« za smeti, kot smo ga imenovali, je pri mestu ob Sori, kjer pelje pot iz Loke proti Puštalu. Ločani sicer že nekaj let skrbne za čimlepšo podobo svojega kraja, zato bi bilo prav, da bi tudi za te smeti našli primernejši prostor.

»SKLADIŠČE ZA SMETI«
Tako bi lahko imenovali prostor in gomilo smeti, ki ga prikazuje slika. Morda ste tudi že

NIČ NI TAKO SKRITO ...

... da ne bi bilo očito, pravi naš pregovor. To naj velja tudi za del Jesenic, ki ga prikazuje slika. Ob Gosposvetski cesti je lepo urejen park, katerega mi-

Bilo je prve dni meseca avgusta leta 1943, ko se je Prešernova brigada pomikala z Gorenjske proti Dolenjski.

Po napornem pohodu smo se na hudega sluteč ustavili na Žirovskem vrhu. Stab brigade je dal povelje za počitek. Ko se je zdanilo, so tisti, ki so skrbeli za prehrano brigade, začeli pripravljati zajtrk. Niso še zakurili ognja, ko je bilo dano novo povelje: »Pripravite se za pohod!« Borci niso spraševali po vzroku, kajti vedeli so, da tako nenadna sprememba povelja pomeni nevarnost pred sovražnikom. Komaj smo se premaknili nekaj sto metrov, so že počili prvi strelci. Vsak si je naglo poiskal zaklonišče in se pripravil na borbo, le kakih 600 kg težak vol, ki ga je imela brigada za rezervno hrano, je obstal na mestu in se po nekaj trenutkih zgrudil, zadet od sovražnikove kroglice. Presenečena in takrat razmeroma slabo oborožena brigada ni mogla sprejeti odprte borbe, ker tudi nihče ni vedel, kje in koliko je »zelencev«. Vedeli pa smo to, da smo bili izdani. Predvidno smo se začeli pomikati po strmih gozdovih. Nemci so nas obšipali s kroglicami, toda k sreči nas je krilo gosto drevje. Po četrturnem umikanju v neko grapo je omahnil in zdrsnil za debelo bukev prvi partizan. Nemci so nas obmetavali z minami, najbrž prepričani, da tolčejo in uničujejo glavino. Tako se je pričela — žirovska hajka.

Po nekaj urah nam je uspelo neopazno premakniti se za drugi rob, v gosto leščevje. Tam smo počakali noči. Medtem so manjši patrulje ugotavljale, koliko Nemcev nas je napadlo in kje so. Ko se je stemnilo, smo se začeli pomikati v dolino z namenom, da prekoračimo cesto in na drugi strani nemško-italijansko mejo, trdno prepričani, da bomo z jurišem prebili sovražnikov obroč. V zgodnjih jutranjih urah smo prišli v bližino ceste in pred močno nemško zasedo. Dano je bilo povelje: »Vsi, ki imajo orožje, naprej!« Medtem ko so oboroženi borci pomikali v ospredje, so nas začeli Nemci osvetljevati z raketami. Zaropotali so mitraljezi in vsuli na

partizane svinčen ogenj. Komandant brigade Silvan in nekaj borcev je obležalo mrtvih, nekaj je bilo ranjenih, ostali pa smo se umaknili po grapi v hrib. Ko se je zdanilo, je streljanje nekoliko ponehalo, le od časa do časa je zaživigala še kaka kroglica nad našimi glavami. Počasi smo se začeli zbirati v manjše, pozneje pa v vedno večje skupine, zavedajoč se, da nas čaka dan, ki ne bo brez žrtev. Nekaj borcev, ki se jim ni posrečilo, da bi se nam pridružili, je zlezlo

Borci III. bataljona Prešernove brigade — V sredini komandant Srečko

na visoke smreke — med njimi Milan, Triglavski, Jaro, sedaj rezervni kapetan itd. — in po več ur v smrtnem strahu gledalo pod seboj zelene morile, ki so iskali žrtev. Partizanka Saša (še živa) se je zatekla na kmetijo, kamor so prišli Nemci. Saša je hladnokrvno vzela v kuhinji lonec, šla v hlev in začela molziti krave. Ko je pomolzla, je morala Nemcem naliti mleka. Tako jih je prevarila in si rešila življenje. Domači je niso izdali, bili pa so v večjem strahu kot ona.

Ustavili smo se v mladem smrekovem gozdu. Dopoldne se nam je pridružilo še nekaj manjših skupin. Popoldne smo iz previdnosti napravili manjši premik in dobili zvezo z domačini. Vodstvo nad zbrano brigado sta prevzela komandanta dveh bata-

ljonov, Krtina in Blaž. Hrabra žirovska dekleta so nam prinesla nekaj hrane. Ker je bilo borcev veliko, je dobil vsak komaj grizljaj, toda hrabrost in požrtvovalnost žirovskih deklet nas je tako podžgala, da smo pozabili na lakoto, čeprav smo bili že dva dni brez hrane in smo se dobro zavedali, da prej ne bomo dobili ničesar pod zob, dokler se ne prebijemo skozi sovražnikovo obroč.

Povezali smo se z domačini-aktivisti in dobili dobrega vod-

ški bunker. Nemci so bili precej zmedeni in to sta komandanta bataljonov izrabila ter dala povelje za naskok. Oglasile so se partizanske puške. Nemci so zmedeni bežali in se pri tem pomešali med nas. Bilo je temno. Slišati je bilo kričanje »juriš« in »hura« med divjim streljanjem. Brigada je prešla cesto in se na drugi strani razvila v strelce po odprtem polju v smeri potoka. Ob potoku je zraven mene nekdo dejal: »Bist du, Paul?« »Jawohl,« mu je odgovoril komandant bataljona Blaž in pritisnil na petelina. Nemec je zakrilil z rokami in padel.

Prebredli smo potok in se začeli zbirati na drugem bregu. V dobri uri se je začelo daniti, medtem pa smo že prečkali žično oviro, nemško-italijansko mejo. Tisto jutro je nad Žiri priletel prvi nemški avion, toda prepozno. Po kratkem odmoru smo nadaljevali pohod in se okrog polnočnega ustavili pred manjšo vasico. Po treh dneh brez hrane in spanja smo se v koritu za napajanje živine umili in se takoj počutili bolje. Po hajki sta nam ostala le dva lonca in posameznikom nekaj surove hrane. Kuharji so pripravili hitro skromno kosilo. Kdor v hajki ni odvrgetl hrane ali pa lonca, je dobil nekaj dodatka. Dobil sem ga tudi jaz, čeprav je imel moj lonec luknjo od nemške kroglice. Po kosilu smo nadaljevali pot na Dolenjsko. Na hajko pa smo zaradi novih dogodkov kmalu pozabili.

Pripomba:
V žirovske hajke je zaradi izdajstva padlo 44 partizanov, 93 pa so jih ujeli. Od teh jih je še 7 umrlo, ostale pa so odpeljali v Begunje. Prav bi bilo, če bi se raziskalo in ugotovilo, kdo je ož glavni izdajalec.

RAZSTAVA NA OSEMLETKI V BOHINJSKI BISTRICI Šola se približuje življenju

Preteklo nedeljo so na osemletki v Bohinjski Bistrici odprli razstavo šolske dejavnosti. Razstava, ki je zelo lepo urejena, prikazuje na zelo nazoren način današnje šole in uspehe šolske reforme. Celoten videz razstave je ta, da je osemletka v pogledu šolske reforme ogromno napredovala. S svojo praktičnostjo in nazornostjo pouka se je približala našemu družbenemu dogajanju. Iz vsakega izdelka, bodisi pismenega, risanega, ali materialnega veje svoboda in sproščenost misli, skrbno negovane in usmerjene od vzgojiteljev.

Lepo urejena delavnica bo brez dvoma marsikateremu mladincu dala pobudo za bodoči poklic. Ob raznih telefonskih, električnih in drugih napravah, ki jih ti mladi mojstri razstavljajo, se bo marsikateri mladinec odločil za uk tehničnih poklicev. Prav tako je gotovo, da si bodo nabrali bogatih izkušenj in znanja tudi kmečki fantje in dekleta pri delu na odlično urejenemu šolskem vrtu v okviru družine mladih združnikov.

Skratka, osemletka v Bohinjski Bistrici je na dobri poti. Družba od nje upravičeno lahko mnogo pričakuje, kar potrjuje tudi omenjena razstava. Številni obiskovalci ne skrivajo svojega zadovoljstva nad tako organizirano šolo in razstavo. Pridružujejo se eni od številnih mater, ki je dejala po ogledu razstave: »Ja med staro šolo in to današnjo je razlika, kot med nočjo in dnevom.«

500 deklet v tečajih

Na Gorenjskem je delalo v letošnjem šolskem letu 13 kmetijsko-gospodarskih šol s približno 300 učenci. Vodstva šol so skupaj z aktivni mladih združnikov pripravila za absolutne tečajev teh šol strokovne ekurve na državna in združna posestva v Sloveniji. V teh šolah je prevladovala ženska kmečka mladina.

V preteklem letu je bilo na vseh tudi 22 enodnevnih tečajev za vkuhanje in konzerviranje, ki jih je priredil Zavod za napredek gospodinjstva in žene zadržnice. Na teh tečajih je sodelovalo nad 500 deklet.

Iz otroškega vrtca na Jesenicah Najmlajši so pokazali svoje znanje

Vsi nestrpni so malčki čakali, da se bo pred njimi dvignil zastor, ko bodo lahko pokazali svojim mamicam, očkom in drugim gostom akademije v Fizkulturnem domu na Jesenicah delček svojega veselja in sposobnosti, objasne z odrskimi lučmi. Prav lepo se je zvrstilo vseh 110 otrok, ki so to leto obiskovali Otroški vrtca na Jesenicah. Vsak je prišel na vrsto in pokazal nekaj iz tega, česar se je naučil. Čoprav je otrokom včasih zastal dih pred temo v dvorani, čeprav se je tu in tam zataknila kakšna beseda in četudi so imeli otroci na sebi le najpotrebnejše značilnosti, so imeli vseeno velik uspeh, kar je potrdila nabito

polna dvorana in vsakokrat, ko se je zastor zaprl — velik aplavz.

Otroci so se za konec leta odpravili na svoj najdaljši izlet k siapju Peričniku in drugi v Kro-pu. To je že zares dolga pot zanje. V tem dnevu je bilo toliko zanimivega — od mogočnega slapa, ki je bobnel nad njimi in pršil nanje, do številnih velikih in malih mravljišč ter še drugih stvari, ki jih odrasli skoraj ne bi opazili, ker mislimo, da so premajhne. Otrokom pa so pestro napolnile ves dan.

Toda to še ni bilo vse. V nedeljo in ponedeljek 23. junija so »vrtcarji« pripravili tudi svojo razstavo in spodnji prostori vrtca so bili napolnjeni z velikimi in malimi risbami in z različnimi otroškimi umetninami, ki pričajo o njihovem delu. Prostor je bil kar prepolnjen in človek je kar težko opazil med vso pestrostjo vse, kar je bilo razstavljeno.

Mislim, da bo vsakemu otroku ostalo v spominu tudi slovo na vrtu, ko so se okrog novega, zelenega vrtnega pohištva zgrunile nasmejane glavice vseh otrok in tovarišic in se s sladkimi dobrotami poslovlili od svoje brezskrbnosti. Tovarišice pa so ob vsem imele ob pogledu na nekaj željnih obrazov za vrtno ograjo isto misel: Škoda, da je na Jesenicah samo ena tako prikupna stavba, ki lahko sprejme le omejeno število otrok in je vse premalo, če nosi samo ena napis »Otroški vrtca«.

gorenjske bodice

»Vse za čistočo!« pravi menda hišni svet v poslopu VTP na Golniški cesti v Kranju. Spričo pomanjkanja javnih kopališč so na dvorišču tega poslopu odprli takšno kopališče. Res da ni v zaprtem prostoru in te zato pri kopanju lahko gledajo nepoklicane oči — kopališče je pa le! Zato tudi ni priporočljivo, da bi se človek kopal popolnoma gol. In še eno pomanjkljivost ima to kopališče. Obratuje namreč samo ob deževnih dneh, in sicer po principu: čim več dežja, tem več vode. Čeprav je samo ena prha — če smem tako imenovati odrgani odtočni žleb — se lahko hkrati koplje tudi 10 ljudi. Kaj več bi morda povedali o tem kopanju uslužbenec trgovskega podjetja »Sadje«, ki imajo svoje pisarne v neposredni bližini tega vodopada.

Preteklo nedeljo je bil v Kranju enodnevni seminar za funkcionarje Rdečega križa. Dogodek bi utonil v pozabo, če se ne bi udeleženci tega seminarja le preveč ujedljivo zapili v problem alkoholizma. Sprejeli so dolgo vrsto sklepov, s katerimi bodo, kot kaže, zadali temu družbenemu zlu smrtni udarec. Nekateri kranjski gostinci, (in menda tudi od drugod), so pa staknili glave in začeli nekaj tuhtati. Kakor sem bil slišal, so ti gostinci obsodili seminar za neodgovorno početje Rdečega križa, ki moče našemu gostinstvu »polena pod nogo.«

Prestmeta stvar, pa je res vse skupaj precej zamotano! Jaz že nekaj dni razmišljam, kdo komu moče pod nogo polena: ali gostinci Rdečemu križu, ki se bori proti pijančevanju

ali Rdeči križ gostincem, ki se bore za čim večjo potrosnjo alkohola. Kdo ima prav, pa sami presodite!

Podoba je, da so kranjski otroci zdaj, ko so končali s poukom, odšli zaradi pomanjkanja športnih igrišč, demonstrativno na ulice. Skratka, ulice in ceste so spremenili v igrišča; da delajo zgago in ovirajo promet, menda ni treba ponavljati. Navsezadnje pa badmington, odbojka, nogomet, rokomet in podobne igre zahtevajo precej prostora. Kakor sem bil izvedel, bodo otroci vztrajali pri svojih »teritorialnih« zahtevah; niti na misel jim ne pride, da bi se s svojimi igrami umaknili na primernejše prostore. Naj pa odgovorni utesnijo promet in ga hkrati preusmerijo po drugih cestah, da ne bodo motili pouličnega razpojoženja.

V nedeljo sem obujal spomine na čase, ko sem se še naslajal ob nemih filmih. Navsezadnje zares slikovit dogodek! Takoj vam povem, kako in kaj je s to stvarjo. — Da bi storili Bled v času turistične sezone čimbolj milkaven, so sestavili program najrazličnejših kulturnih prireditvev. Mednje so uvrstili tudi »nemi« film »Bel ami«, ki so ga vrteli v blejskem kinu v nedeljo ob 16. uri. Nekaj časa — približno do tretjine filma — je bilo slišati tudi zvok, potlej mu je pa vzelo »sapo«. Vse do konca ni bilo slišati niti glasov niti glasbe. Po tem, da so začeli gledalci kaj kmalu zapuščati kino-dvorano, sem sklepal, da

so neme filme že zdavnaj »preboleli«. Če imajo Blejci na kulturnem sporedu letošnje turistične sezone še kakšno podobno »poživitev«, jo lahko brez škode izpuste!

Pa še ena turistična! Hotel »Podhom« v Podhomu pri Bledu je menda v stiski, ker ne more privabiti pod streho dovolj gostov. Na vse načine so že poskušali, zdaj so se pa oprijeli še zadnje rešilne bilke. Menda bodo s turisti opravili približno tako kot z večami. Privabljajo jih namreč z lučjo. To sklepam iz tega, ker je svetlika cestne razsvetljave pred hotelom prižgana tudi podnevi. O uspehu svoje »vabe« bi pa morda vedeli sami kaj več povedati.

Predpisi o uporabi motornih vozil so zelo strogi. Tega se zavedata tudi uslužbenca DES iz Žirovnice, ki se pripravljata na šoferski izpit. Bila sta pa v stiski, ker nista vedela, kako bi prišla do avtomobila za trening. Pa sta se končno le priborila do dobre ideje in se poslužila pregovora: »Kadar mačke ni doma, miši plešejo!« Ko je odšel direktor podjetja na dopust, sta izkoristila priložnost in sedla v 9-sedežni »WW« in hajd po poljskih poteh — čez drn in strn. Če bi vozila po cestah, bi jima še kak »le-teč« sedel za vrat. Mene pa nekaj drugega skrbi. Kdo bo možakarjema sedel za vrat, če bosta na teh drznih vožnjah avto pokvarila?

Vas pozdravlja

VAS BODICAR!

PRED 15-LETNICO BITKE NA SUTJESKI

Raša Lazarevič

TRI SESTRE

Na drugem stopnišču, ki vodi k spomeniku neznanega junaka na Avali, ni bilo nikogar več razen dekleta, ki se je že povzpelo na najvišji plato. V rokah je imela rože. Prišla je h grobu in nekaj trenutkov obstala kot okamenela.

Ko se je obrnila, je imela solzne oči. Na temno zeleni plošči je ostal šopek dišečih modrih cvetov.

Komu je bil namenjen?

Ljubljenemu človeku?

Premлада je še.

Staršem?

Morda.

Iz otroških let je ostalo malo spominov — le neka ulica, v kateri je bilo

nešteto otrok in kjer so se vrstili strelj drug za drugim ter rušile hiše.

Skupina partizanov, s katero smo šli, kot da ni imela drugega posla, samo z nami. Prvi in poslednji košček kruha so vedno dali nam. Sami so ostali lačni in nas celo nosili; predvsem moji mlajši sestrici, ki nista mogli hoditi.

Nekega dne je strahovito zagrmelo okoli nas. Nas tri so skrili med dve steni, sami pa so drveli naprej in streljali. Vrnili se niso več. Vse je kazalo, da so jih zadele sovražnikove kroglice. Ko je streljanje pojenjalo, smo stekle v gozd in bežale, bežale — čim dlje od streljanja. Jaz in moja mlajša sestra pa sva morali nositi najmlajšo. Tako je bilo več dni...

Kadarkoli smo zagledale partizane, smo vpile na ves glas. Toda niso nas

za naju postala pretežka in nisva je mogla več nositi. Le z največjimi napori smo se vlekli po tleh. Medtem smo našle torbico, v kateri je bil kruh. Nihče od nas v tistem trenutku ni mogel biti srečnejši. Ko sem najmlajši sestri ponudila kos kruha, se njena roka ni stegnila, da bi ga vzela. Njeno srce ni več bilo; zaradi lakote je umrla.

Nisva je zapustile. Nadaljevali sva pot in jo nosili, čeprav nisva vedeli, kam greva. Koliko dni je to trajalo, ne vem, vendar pa sva se morali kasneje od nje posloviti. Pravzaprav so ju nama iztrgali iz rok. Eksplozija je bila tako močna, da smo popadale in za dolgo obležale, ne da bi vedele, kaj se je zgodilo. Ko sva prišli k zavesti, sva iskali mrtvo truplo najmlajše sestrice. Ležalo je daleč proč od naju. Pokrili sva ga z zelenimi listnatimi vejami in ga zapustili. Za vedno.

Za jokanje ni bilo časa. Drveli sva navzdol po stenah. Spodaj je bučala reka. Ko sva prišli do vode, se je že zmracilo. Ostali sva, kamor sva se zahteli, ob neki steni. Noč je bila hladna. Ko sem se zbudila, sem ostala sama. Kaj se je zgodilo z mojo drugo sestro? Le kam je šla? Ležali sva stisnjeni druga ob drugi in celo objeti sva bili. Sem mar res tako trdno spala, da nisem nič čutila in ničesar slišala? Prav gotovo mi je kaj rekla, ko me je zapustila in pri tem mislila, da sem jo slišala. Klicala sem jo, toda — odgovora ni bilo.

Ves dan sem sedela na tistem mestu in čakala sestro. Gledala sem reko, ki je spreminjala svojo barvo in s seboj nosila nekaj, kar je bilo podobno ljudem...

Ranjenci in bolniki v času V. ofenzive

In ko se je znočilo, me je bilo tako strah, da sem trepetala. Spet je začelo streljati. Pokalo je in grmelo povsod ob reki. Od časa do časa pa se mi je zdelo, da je pred menoj le en sam velikanski ogenj. Kamenje nad menoj se je valilo v dolino. Zaslišala sem korače in klice. Nekdo me je v mraku nenadoma zgrabil in odnesel. Neznane me je nosil, streljal in vedno nekaj vpil...

Ko se je zdanilo, sem sedela v na-

ročju neznanega človeka. Okoli naju pa so dremali in spali vojaki. On mi je nekaj pripovedoval. In pel mi je. Roka, s katero mi je dajal jesti, pa je bila obvezana.

Ali je bil to moj oče? Ne morem reči. Prav gotovo ne. Klicala sem ga »čiko«, čeprav sem mu večkrat hotela reči »ata«. Odgovarjal mi je: »Ti si moja Slobodanka«. Tudi ostali so me tako imenovali, vendar le za kratek čas.

Nepričakovano je skozi zrak nekaj prižvižgalo. Človek, ki mi je dajal jesti, me je vrgel na tla in se vlegel čez mene. Eksplozija naju je, vse tako kaže, ločila. Takrat mi je bilo, kot da sem zaspala. Spominjam se le še neke hiše in svoje v cunjah povite noge...

Se danes mi je ostalo znamenje. Od časa naj bi bilo, ne vem, nikdar nisem o tem razmišljala. Razmišljala sem le o izgubljenih sestricah in o človeku, ki me je nosil in streljal...

Prvič sem svoje ime slišala, ko me je poklical on. Morda so me tudi prej tako klicali, toda tega ne vem, se ne spominjam. Njegov lik pa imam večkrat v spominu pred očmi. In tudi sestrici, ki sta ostali na Sutjeski.

Mar s tem grošim in žalim svoje starše? Lahko. Toda — mar sem kriva, če se jih ne spominjam. Otrok sem bila.

Cveticke sem namenila sestricam in Njemu — dobremu neznanemu človeku, ki me je, ranjen, nosil in streljal.

Zaslужil je, da ga ne pozabim. ... morda so tudi moji starši tako zadolžili druge otroke.

(Iz brošure »Dokler bo tekla Sutjeska...«)

Proboj na črti Sutjeska—Suha gora, junija 1943

Kje je rojena? Kdaj? Kdo so ji starši?

Teja ne ve.

Morda je rojena v Bosni in Hercegovini, morda v Srbiji ali Crni gori. Na nekem potrdilu, ki ga je dobila, je zapisano 1934. Kasneje so to letnico zapisali tudi v šoli.

Prepričana je, da je njeno ime pravo: tisto, ki so ji ga dali starši. Toda niti očeta niti matere se ne spominja. Kot da ju nikdar ni imela.

Ali je v ruševinah hiše, iz katerih so jo komaj rešili z njenima sestricama, povsem zbledel tudi spomin na starše? Morda to sploh ni bila njena hiša. Zagotovo tega ne ve. Strahote naslednjih dni so pokopale spomin na vse to.

Spominja se le svojih sestric. In še nekoga... In imena — Sutjeska. To je vse...

slišali zaradi nenehnega streljanja. Tudi mrtve smo klicale na pomoč, ker smo pač mislile, da le spe. Lačne smo bile. Jedle smo travo...

Nenadoma je v bližini nekaj tako močno zagrmelo, da se je stresla zemlja. Popadale smo. Nato je nekaj zašumelo skozi veje in padlo pred nas. Bil je kos mesa. Prestradane smo skočile nanj, toda — ugriznile nismo. Bil je del roke, še tople, ki jo je verjetno čista eksplozija nekemu odtrgala in vrgla do nas. Na enem se preostalem prstu je bil prstan z rdečimi kamenčki.

Sestri sta jokali, ko sem pokopavala roko. Tako lačni sta bili, da sta jo hoteli pojedsti. Jokala sem tudi jaz — za roko.

Lakota nas je mučila in onemogle smo padale. Celo najmlajša sestra je

ANEKDOTE

NAJ VPRAŠA PROLETARCE

Med V. sovražnikovo ofenzivo na Zelengori je bil Vrhovni štab v središču najhujše borbe le nekoliko metrov od sovražnika. Tovariš Tito je razgledoval položaj. V njegovi bližini je bil kapetan Dicken iz angleške vojne misije, ki je prišel s tolmačem in vprašal:

— Kakšna je situacija?

Pokazali so mu, kje je sovražnik.

— Zakaj se vendar ne predate, saj sploh nimate drugega izhoda? — je rekel Dicken.

— Kaj pravi? — je vprašal tovariš Tito.

Tolmač mu je objasnili.

— Reci mu, naj gre v Prvo proletarsko brigado in če so oni za to, da se predamo, bom tudi jaz.

IZMENA VREDNOSTI

Na vsakem sektorju je Sava Kovačević uvedel menjavo ujetnikov s sovražnikom. Italijani so to izkoriščali, ker so tako zvedeli za ljudi, ki bi jih mi radi dobili in sklepali, da so to naši najbolj cenjeni tovariši, ki bi jih potem takoj ubili. Ob neki priliki pri Bileci pa je Sava ujel osem italijanskih oficirjev. Prišli so Italijani in ponudili zamenjavo. Ker je vedel, da je menjava z Italijani nevarna, je Sava postavil tole zahtevo:

— Za osem vaših oficirjev mi pošljite šestnajst svinj.

(Iz brošure »Dokler bo tekla Sutjeska...«)

21

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Tiste dni sem imel dovolj časa za pomenke s Thomasom, ki je bil strokovnjak za narodne plesne in je prekriziral Anglijo po dolgem in počez, išoč različne vrste plesov. Često je napravil kako zapleteno plesno kretinjo. Zatem pa je razglabljal, kako je nastala. Govoril je, da je Anglija zibelka vseh narodnih plesov. Ko sem ga vprašal, kako je s škotskim plesom (imel sem se namreč bolj za Škoto kot za Angleža), mi je v mojo veliko žalost z uživanjem rekel: »Angleški narodni ples je mnogo, mnogo starejši.«

Thomas je tudi dobro igral na flavto. Hvalil se je, da je igral skladbe Josepha Wolfstala z orkestrom berlinske državne opere in z velikim užitkom je opisoval glasbo, ki jo je imel priliko slišati v Berlinu. Zanj Nemčija ni bila samo največja država na svetu — bila je edina država. Po njegovem mnenju je Vaterland v vseh pogledih prispeval več k življenju in umetnosti kot katerakoli druga dežela. Bral je malone izključno Deutsche Kunst, Deutscher Lebensraum, Deutscher Fortschritt — dejansko je vse, kar je opisovalo veličino Nemčije, našlo prostora na njegovih knjižnih policah.

V civilu je bil učitelj, in če je bil pravi vzor učitelja v Nemčiji, potem bo treba še precej let, da bi izkoreninili njegove ideje iz glav otrok, ki jih je učil. Ko sem nekoč rekel: »Toda ko ste napovedali Poljski vojno...« se je Thomasov obraz zmračil in na njem se je zrcalilo pristno ogorčenje. »Saj mi sploh nismo napovedali vojne Poljski! Poljska jo je napovedala nam in mi smo kratko malo morali zaščititi naš živelj v vzhodnih deželah.«

Nekega popoldneva je prišel iz Pariza vesel, rejen možki s plešasto glavo — bil je Berlinčan in ime mu je bilo Moritz Schmidt. S seboj je prinesel Morsejev aparat za vajo in njegova dolžnost je bila, naučiti me te spretnosti. Ta aparat je obsegal baterijsko napravo s svedrastim tasterjem, ki je lahko dajala znake, podobne tistim, ki jih slišimo po radiu. Poslušal sem s telefonsko slušalko. Najprej mi je signaliziral vrsto pik in po vsaki rekel »pika«. Zatem so prišle na vrsto črte, tedaj je govoril »črte«, zatem pa je kombiniral »črte« in »pika«. Čez nekaj časa je Schmidt rekel, da se lahko začnem učiti Morsejevo abecedo. Nekateri ljudje pa ne morejo razlikovati pike od črte in zato nikoli ne morejo delati z radio-telegrafskim aparatom.

Postopoma sem se začel učiti tudi radijsko abecedo. Najprej seveda samo vse lahke črke. Tako so bile najprej na vrsti črke z dvema ali enim tonom, kakor e, a, i, n, itd. Temu so sledile težje, ki imajo tri tone, kakor o, k, s, b, itd. Po prvih sedmih dneh se mi je posrečilo, naučiti se najtežje črke, tiste s štirimi toni — f, l, v, itd. Schmidt je bil dober učitelj in učil me je razne verzice, da bi laže pomnil črke: mali »k« je bil »ich liebe dich«; ton »q« je bil za »Wie scheisst die Kuh« — dokaj prostaško, toda človek si zlahka zapomni.

Tako sem se postopoma privajal življenju v Dienststelle A. S. T. Bilo je čisto mehnično. Posli niso prispeli pred poldeseto popoldan, kar je pomenilo, da je eden izmed častnikov vstal pred drugimi in pripravil zajtrk, ki je redno obsegal dve kuhani jajci, kruh, maslo, med in kavo. Jajca in kavo so kupovali na črni borzi. Ob pol devetih zjutraj je zazvonil zvonec pred kuhinjo. To je bil poziv na zajtrk. Jata fantov je prihitela v jedilnico. Osem do deset jih je bilo: število se je spreminjalo, ker so nekateri imeli kdaj pa kdaj opraviti v Rennesu ali v Parizu. Sleherni je imel v skladu s svojim rangom točno določeno mesto pri mizi.

Najprej smo se med seboj pozdravili in rekli: »Heil Hitler, Guten Morgen, Haben Sie gut geschlafen«. Zatem smo se vsi postrojili za svojimi stoli. Nato je prišel von Grunen, šef, in intoniral »Heil Hitler« ter se slovesno rokoval s slehernim izmed nas. Ko je bilo te ceremonije konec, je družba iztegnila desnice v nacistični pozdrav. Zatem je vsak vsakomur zaželel »Guten Appetit«. Von Grunen je sedel; vsi so sledili njegovemu zgledu in zajtrk se je začel. Bil je malone nepisan zakon, da nihče ni smel govoriti med jedjo. Ah, ti dolgotrajni zajtrki. Kako prisutni so mi bili!

Po končani jedi smo drug drugemu ponudili cigarete in naposled se je razpletel pomenek. Von Grunen je obširno opisal dnevne naloge. Vsako jutro je šel nekdo iz Wehrmacht Postamta po pošto. Pisma so prihajala poredko in zmeraj so bila uradna; še vedno sem bil izgubljenec med izgubljenici.

Nekega dne mi je moj učitelj rekel, kdaj bom začel vaditi radiotelegrafijo. Ta Moritz Schmidt je bil čuden, prijeten majhen fant in — izvrsten učitelj; po poklicu je bil mehanik in operater. Oddajal in sprejemal je lahko s hitrostjo 180 besed v minuti, kar je dober čas celo za strokovnjaka. Z njegovo pomočjo sem kmalu lahko oddajal in sprejemal kakih 120 besed v minuti. Če bralec želi vedeti, kakšna hitrost je to, naj vzame svinčnik in papir in napiše abecedo tolikokrat, kolikokrat zmore v eni minuti, potem pa vse to pomnoži s tri. Dobil bo približno povprečno število pik in črt, ki jih je treba slišati in zabeležiti, preden koga imajo za izvežbanega radiotelegrafista.

Malo kasneje me je poklical Herbert Vosch, strokovnjak za sabotaže in drugi nenavadni tip v tej šoli, da bi me jel urediti v sabotažnih dejanjih. Učil me je, kako se da izdelati preprost eksploziv kar doma, z mešanjem preprostih kemikalij, ki jih je možno kupiti v vsaki drogeriji.